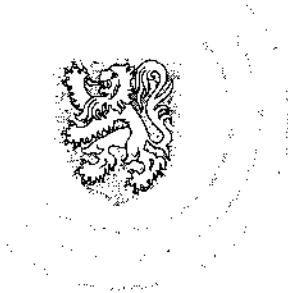

VLAAMS PARLEMENT

Zitting 1998-1999

30 oktober 1998

BELEIDSBRIEF

Gezin en Welzijn

Begroting 1999

Beleidsprioriteiten 1998-1999

ingediend door de heer Luc Martens,
Vlaams minister van Cultuur, Gezin en Welzijn

INHOUD

	Blz.
I. Woord vooraf	3
II. Algemeen	4
2.1. Optimaliseren van de organisatie van de welzijnszorg	4
2.2. Professionaliteit en vrijwillige deskundigheid : scharnieren en cement van de welzijns-organisaties	6
2.3. Kwaliteit verankerd : een aangepast én adequaat stimulerings- en toezichtsbeleid	6
III. Sectoraal	9
3.1. Gezinsbeleid	9
3.2. Kinderrechten	12
3.3. Algemeen Welzijnswerk	14
3.4. Kind en Gezin	16
3.5. Bijzondere Jeugdbijstand	21
3.6. Ouderenbeleid	27
3.7. Zorg voor personen met een handicap	30
3.8. OCMW	34
3.9. Etnisch-culturele minderheden	39
3.10. Opbouwwerk	42
3.11. Vrijwilligerswerk	43

I. Woord vooraf

In het Gezins- en Welzijnsbeleid worden drie grote klemtonen gelegd.

Vooreerst wordt er - in een partnerschap met allerlei diensten en voorzieningen - waar nodig een uitbreiding van de hulpverleningscapaciteit gerealiseerd. In beleidsdomeinen als de gehandicaptenzorg; de ouderen- en thuiszorg; de kinderopvang; de bijzondere jeugdbijstand,... is dit sterk herkenbaar. Dit resulteert eveneens in een forse stijging van de tewerkstelling.

Een tweede klemtoon is de keuze voor een vraaggestuurde zorg. Noden van mensen sluiten niet altijd aan bij het geprogrammeerde aanbod. We werken aan een zorg die beter aansluit bij de vraag van de cliënt, die op maat is van diens behoeften. In het verlengde van deze optie wordt er gekozen voor een verdere flexibilisering en differentiatie van de zorg. Ook de keuze voor een betere uitbouw van de hulpverlening in het eigen thuismilieu en een verruiming van de gezinsondersteunende maatregelen zijn hiervan een uitvloeisel.

Een derde klemtoon houdt verband met de organisatie van de welzijnszorg. Beleid voeren en de zorg organiseren in samenspraak; een grotere responsabilisering van de voorzieningen en hiermee samenhangend deregulering; het werken aan krachtige organisaties die een regionale verantwoordelijkheid opnemen; het stimuleren van vorming;... zijn hier voorbeelden van.

Ten aanzien van de welzijnssector worden vragen gesteld. Dit is zinvol en nodig! We dragen ten aanzien van zorgbehoevende mensen een grote verantwoordelijkheid. We moeten ons permanent de vraag stellen of we wel de goede dingen doen, en of we de dingen wel goed genoeg doen. Welke aspecten van de bestaande concepten zijn waardevol? Wat is voor verbetering vatbaar? Wat kan anders, en wat moet anders en beter?

In deze "Beleidsbrief Gezin en Welzijn. Begroting 1999" wordt aangegeven welke uitvoering er gegeven wordt aan de engagementen die vanuit het Vlaams Parlement en de Vlaamse regering werden aangegaan. Tevens wordt een prognose gemaakt voor de beleidsinvulling tijdens het begrotingsjaar 1999.

II. Algemeen

In dit deel gaan we nader in op een aantal belangrijke themata en acties die mijn beleid inzake Gezin en Welzijn schragen.

2.2 Optimaliseren van de organisatie van de welzijnszorg

Uit de klemtonen die in de inleiding werden benoemd komt de uitbouw van een gebruikersgerichte, effectieve en efficiënte organisatie van de welzijnssector sterk naar voren. Ik wil dit mee richting geven door de zorg te organiseren in samenspraak, op de verschillende beleidsniveaus scharnieren en trekkers te ontwikkelen, voorzieningen te responsabiliseren en regelgeving te vereenvoudigen en tenslotte krachtige organisaties te bevorderen door onder andere het introduceren van een VTO-beleid (Vorming, Training en Opleiding) in de welzijnsvoorzieningen en het stimuleren van projecten voor innovatie inzake preventie, signalering, diagnostiek, methodiek, effectevaluatie.

De Gezins- en welzijnsraad is een sleutelactor in dit gebeuren. In 1998 is werk gemaakt van de benoeming van de leden van de raad en van de vier commissies : gezinsbeleid, ouderenbeleid, zorg, emancipatie en ontwikkeling. In 1999 zullen de eerste beleidsadviezen worden afgeleverd. De ondersteuning van deze raad, zowel op het wetenschappelijk als op het administratief niveau, zal verder worden uitgebouwd, onder andere door versterking van de administratie gezin en maatschappelijk welzijn en concrete afsprakenverbintenissen binnen het jaarprogramma van het CBGS. Het is immers mijn bedoeling deze raad in optimale condities te laten werken. Verder zal ook een krediet van 2 miljoen worden vrijgemaakt voor het verrichten van kortlopende studies in het raam van de ondersteuning en de ontwikkeling van de beleidsadviezen.

Ook op het lokale en regionale niveau zullen samenspraakstructuren worden ontwikkeld. Het is mijn overtuiging dat maatzorg, verantwoorde spreiding en toegankelijkheid van het zorgaanbod mee moeten tot stand komen door het ontwikkelen van lokale en regionale netwerken en samenwerkingsverbanden. In 1999 zal dan ook zowel met de Vlaamse gemeenschapscommissie als met de vijf provincies een overeenkomst worden afgesloten op basis van het indienen van een beleidsplan "lokaal en regionaal overleg". Finale doelstelling is niet louter een betere spreiding van het zorgaanbod, maar ook een betere toegankelijkheid voor de zorggebruiker.

Tenslotte zal nog intenser worden geïnvesteerd in instrumenten voor planning in ruimte en tijd, in verfijndere programmaties, in systematische toetsing van de programmatie en van de werkelijke zorgbehoefte, in gestructureerde registratie van

zorgnood en zorggebruik, in het ontwikkelen van instrumenten voor het meten van effecten van zorgprogramma's, in het detecteren van nieuwe zorgvragen en het opsporen van leemtes. Op die manier worden "hardere" data verzameld teneinde een pro-actief welzijnsbeleid te voeren, dat aansluit bij de ontwikkelingen van de maatschappij, de gezinnen, de relaties. Ik wil daarom het project tussen de UIA en de Nederlandse partners NIZW en Causa rond uitbouw en introductie van welzijnsinformatietechnologie verder ondersteunen.

Sinds Vlaanderen internationale akkoorden en verdragen kan afsluiten, wordt ook het welzijnsbeleid steeds nadrukkelijker opgenomen in internationale samenwerkingsprogramma's.

Tegelijk wordt vastgesteld dat ook Europa initiatieven ontwikkelt die ook de welzijnszorg aanbelangen. Binnen de administratie GMW werd een cel opgericht voor de coördinatie en de uitvoering van het buitenlands welzijnsbeleid.

Een budget van 2 miljoen werd voorzien om in te gaan op uitdagingen in het kader van de bilaterale akkoorden.

Ook voor projecten inzake grensoverschrijdende samenwerking wil ik een inspanning leveren. Nabije en toegankelijke hulpverlening betekent in grensstreken vaak dat moet kunnen beroep gedaan worden op hulpverleningsinstanties die niet stoppen bij de grenzen van het Vlaamse gewest. Ook hier moeten samenwerkingsinitiatieven ontwikkeld worden zodat subsidiërings- en erkenningsregelingen geen onoverkomelijke hinderpaal vormen voor een nabije hulp- en dienstverlening.

Nadat in 1990 het eerste Vlaams welzijnscongres de krachtlijnen uitzette voor het welzijnsbeleid van de jaren 90, en nadat in 1995 het beleid ten aanzien van de ouderen gestalte kreeg via het congres "ouderen in solidariteit", zal ik op 17 en 18 februari 1999 een jeugdwelzijnscongres organiseren. Wetenschappers, beleidsinstanties, opleidingsinstituten, jongerenorganisaties en jongeren zelf zullen in plenaire sessies en werkgroepen de bakens trachten te ontwikkelen voor een coherent jeugdwelzijnsbeleid, waarbij de invalshoeken de beleveniswereld van jongeren en de jongerenculturen beklemtoond zullen worden.

Verder is het mijn overtuiging dat een beleidsvoering moet gepaard gaan met systematische aandacht voor informatie en communicatie, waarbij de focus moet liggen op de noden van de directe gebruiker. Zo zal in 1999 een geactualiseerde versie verschijnen van de Vlaamse gids voor personen met een handicap, de gids voor gezinnen en de gids voor wie het pensioen nadert. Het wetenschappelijk jaarboek "stimulans", dat de gebundelde wetenschappelijke onderzoeken inzake gezin en welzijn bevat, heeft als doelstelling de bekendmaking en de implementatie van de onderzoeksresultaten in de welzijnsvoorzieningen te introduceren en zo een bijdrage te leveren tot de innovatie en de afstemming tussen onderzoek en hulpverlening.

2.2 Professionaliteit en vrijwillige deskundigheid: scharnieren en cement van de welzijnsorganisaties

De Vlaamse welzijnssector is gekenmerkt door een hoge professionaliteit die de garantie vormt voor een verantwoorde hulp- en dienstverlening. Deze professionaliteit moet verder worden uitgebouwd, enerzijds door het ondersteunen van een vormingsbeleid naar de welzijnsvoorzieningen toe en anderzijds door het stimuleren van centra die zich actief willen inlaten met methodiekontwikkeling. Permanente vorming is ook in de welzijnszorg de grondslag voor de adaptatie aan de nieuwe noden inzake hulp- en dienstverlening, aan de gewijzigde verhoudingen tussen de actoren in het hulpverleningsgebeuren, maar is tevens garantie voor innovatie en introductie van nieuwe hulpverleningsmethodieken. Het is ook een basisconditie in de preventie van burn-out die het personeel van deze sector bedreigt.

Ik zal daarom via onderzoek en via projectsubsidies vormingsprogramma's ondersteunen en wetenschappelijke onderzoeksopdrachten laten uitschrijven voor onderzoek naar werkbelasting en burn-out in de diverse sub-sectoren van welzijn.

De middelen vrijgemaakt voor de invulling van het social profit akkoord zullen ook ingezet worden voor het wegwerken van het personeelstekort in bepaalde sectoren en het verlichten van de werkdruk, zodat op deze wijze de kwaliteit van de hulp - en dienstverlening kan verhoogd worden zowel door de tevredenheid van de gebruiker als van de professionele werker.

Bijzondere aandacht zal gaan naar programma's voor het management van de welzijnsvoorzieningen zodat zij de hen beschikbare middelen effectief en efficiënt inzetten en binnen hun welzijnsonderneming zowel een HRM als VTO beleid introduceren.

Schaalvergroting, complexiteit van de problematieken en toenemende eisen van overheid en gebruikers, stellen echter ook steeds grotere eisen aan het beheer van de welzijnsvoorzieningen. Vrijwilligers vormen een scharnier in het functioneren van de welzijnsorganisaties. In functie van de ondersteuning van de beheerders van VZW's zal het tot stand komen van informatiesessies en pilootprogramma's worden gestimuleerd met betrekking tot het beheer van welzijnsorganisaties.

2.3 Kwaliteit verankerd: een aangepast én adequaat stimulerings- en toezichtsbeleid

Het decreet op de kwaliteitszorg in de welzijnsvoorzieningen dat op 16.4.97 werd goedgekeurd door het Vlaams Parlement legt niet alleen de nadruk op de verplichting van voorzieningen om verantwoorde hulp- en dienstverlening te verstrekken aan elke gebruiker, het vormt eveneens de grondslag voor een globaal stimulerings- en toezichtsbeleid. Nadat in 1997 vooral aandacht is besteed aan het ontwikkelen van een breed draagvlak en het realiseren van breedschalige sensibilisering, werden in 1998 in alle sectoren de minimale eisen inzake kwaliteit van hulp -en dienstverlening

aan de gebruikers bepaald. Belangrijk was dat dit proces gebeurde in samenspraak met alle actoren. Hoewel deze werkzaamheden zeer tijdsintensief waren, steunde de ontwikkeling van deze minimale kwaliteitseisen op een zeer grote betrokkenheid en op ruime acceptatie. In 1999 zal de eerste fase zoals in het decreet bepaald afgerond zijn. Daarvoor moeten belangrijke stappen gezet: vooreerst de toets en eventuele integratie van deze minimale kwaliteitseisen in de verschillende sectorale erkennings-regelgevingen, daarna zullen de minimale elementen van een kwaliteitssysteem, kwaliteitsplanning en een kwaliteitshandboek voor de verschillende sectoren worden vastgelegd, eveneens via de methodiek van sectorale samenspraak. Tenslotte moet ook de operationele ondersteuning worden verzekerd door middel van het stimuleren van gerichte opleiding.

Het welslagen van deze onderneming steunt op een goede sturing, een degelijke ondersteuning en een aangepaste organisatie. Zo zal de stuurgroep bestaande uit vertegenwoordigers van het kabinet, de administratie en de VOI's de werkzaamheden coördineren, zal de referentiegroep bestaande uit de sleutelactoren de ontwikkelingen toetsen en verder ondersteunen en zal gezorgd worden voor gepaste communicatie aan alle welzijnsvoorzieningen. In november 1999 zal daarom een tweede kwaliteitsconferentie worden georganiseerd.

Kwaliteitszorg vereist ook een noodzakelijke onderbouw van vorming en begeleiding. Ik neem mij voor om in 1999 verschillende piloot-sessies te organiseren voor leidinggevend en professionelen uit de welzijnsorganisaties en overeenkomsten af te sluiten met vormingsinstellingen met betrekking tot het aanbieden van programma's voor kwaliteitszorg. In het raam van de bevordering van de vraaggestuurde zorg, het stimuleren van samenwerkingsverbanden, het realiseren van effectievere en efficiëntere organisaties, zullen de opleidingen voor managers uit de welzijnssector verder worden gezet. Even belangrijk is dat na de beëindiging van deze opleidingen na-trajecten worden verzorgd. Deze managers zijn voor het beleid een ideale toetssteen om de mogelijke effecten van introductie van nieuwe visies en regelgevingen na te gaan.

De implementatie van het kwaliteitsdecreet activeert nieuwe perspectieven inzake toezicht en inspectie.

De visie op inspectie en toezicht zal worden geactualiseerd.

De in 1998 opgestarte nieuwe ontwikkelingen rond de inspectie zullen in 1999 worden verfijnd. De nieuwe organisatiestructuur van de administratie gezin en maatschappelijk welzijn, met oprichting van een eigen afdeling inspectie en toezicht, is juist het bewijs van de grote aandacht die aan de taak van de inspecteurs wordt gegeven. Voor de inspecteurs worden gespecialiseerde opleidingen voorzien, zodat zij hun nieuwe taak optimaal zullen kunnen vervullen. Daarnaast zullen via wetenschappelijk onderzoek ook aanzetten gegeven worden tot het ontwikkelen en verfijnen van beoordelingsinstrumenten. Moderne software zal toelaten dat de inspecteurs niet alleen over on-line informatie beschikken maar ook snel kunnen rapporteren.

Kwaliteitszorg vereist ook een duidelijke afbakening van verantwoordelijkheden en rollen. Zo zal de taakafbakening geïmplementeerd worden tussen toezicht en bege-

leiding en zal via een seminarie, begin 1999, nagegaan worden welke de instrumenten zijn van een stimuleringsbeleid en welke rol iedere partner daarin kan spelen.

Het sluitstuk van het stimulerings- en toezichtsbeleid, de adviserende beroepscommissie, zal na de benoeming van de leden in 1999 op kruissnelheid kunnen werken. Het besluit van de Vlaamse regering heeft immers bepaald dat vanaf 1.3.99 alle aspecten van de regelgeving van kracht worden. Deze instantie is uiterst belangrijk: herregulering, responsabilisering, invoering van erkenningen van onbepaalde duur en introductie van minimale kwaliteitseisen maken van deze adviserende beroepscommissie de bewaker van het kwaliteitsniveau van de welzijnsvoorzieningen.

Tenslotte zal, zoals bepaald in het decreet op de kwaliteitszorg in de welzijnsvoorzieningen, eind 1999 een eerste vooruitgangsrapport ingediend worden bij het Vlaams Parlement.

Bij dit alles heeft ook de overheid de plicht om voor haar eigen werking kwaliteitszorg uit te bouwen. Zo zal in 1999 een gespecialiseerde klantenbevraging gebeuren in de sectoren gezins- en bejaardenhulp en het maatschappelijk opbouwwerk naar hun perceptie van niveau van kwaliteit van dienstverlening.

III. Sectoraal

3.1 Gezinsbeleid

Voor de beleidsvoorbereiding blijven de jaarlijkse gezinsconferenties van bijzonder groot belang. Zij zijn ondertussen uitgegroeid tot een instrument van ontwikkeling en evaluatie van gezinsbeleid en vormen een geschikt platform voor het ontwikkelen van een beleidsplan waarbinnen een gezinsbeleid gestalte krijgt. Alhoewel belangrijke aspecten van het gezinsbeleid nog tot de federale bevoegdheid behoren, is het nodig te anticiperen op de mogelijke effecten van een eventuele verdere defederalisering en op het uitbouwen van de krachtlijnen van een eigen Vlaams gezinsbeleid.

De gezinsconferentie die eind 1998 plaatsvindt, heeft de verbetering van het samenspel tussen arbeid en gezin als thema. Het kan niet ontkend dat zowel flexibilisering van de arbeidstijd als de steeds grotere eisen die aan gezinsleven en opvoedingsopdrachten worden gesteld, nopen tot een bezinning over alternatieven inzake afstemming. Hierbij vormen het creëren van gelijkwaardigheid van de partners, en het bevorderen van emancipatie en participatie van alle gezinsleden de uitgangspunten. Ook moet er voldoende aandacht zijn voor kansarme gezinnen.

In april 1999 zal ook een wetenschappelijk congres worden georganiseerd rond het thema "gezin en arbeid". Dit congres, dat gezamenlijk door de administratie en het CBGS zal worden voorbereid, vormt het sluitstuk van de reeds in 1998 ingerichte ronde tafelconferenties met afzonderlijke fora voor wetenschappers en het socio-economisch middenveld.

Gelet op de toenemende aandacht, ook op het internationale vlak, voor de interne gezinsrelaties en -dynamieken, lijkt het mij wenselijk om deze thema's naar voor te schuiven voor de gezinsconferentie van december 1999.

Ik wil blijven bijdragen tot de ondersteuning van de gezinnen. Zo heb ik o.m. de campagne stapstenen uitgebouwd die er op gericht is handvaten aan te reiken voor een betere omgang tussen volwassenen en kinderen. Een gratis brochure is ter beschikking gesteld ; tegen het einde van 1998 zal op de TV stations (zowel op het niveau van de Vlaamse Gemeenschap als op regionaal niveau) een spot worden uitgezonden, begin 1999 zal een vormingsmap ter beschikking worden gesteld. Deze is bedoeld voor vormingswerkers, groepsbegeleiders, lesgevers en instructoren uit het verenigingsleven, het jeugdwerk en de sportsector. Ter ondersteuning van deze vormingswerkers en begeleiders zullen cursussen worden georganiseerd zodat optimaal rendement kan gehaald worden. Tenslotte zal in februari een slotstuk worden gebreed aan de campagne. Via de kindermidia zullen de kinderen rechtstreeks aangesproken worden.

Een ander onderdeel van het gezinsbeleid is de gezinseducatie. Via de gezinseducatie worden gezinsleden of het gezin in staat gesteld kennis, inzicht en vaardigheden te verwerven of verder te ontwikkelen die verband houden met het maatschappelijk functioneren of met interne gezinsinteracties. Met het nieuwe besluit gezinseducatie van eind 1997 werd gepoogd een nieuw elan te geven. Tot op heden is dit nog niet ten volle tot uiting gekomen. Het jaarlijks formuleren van nieuwe prioritaire thema's kan vanaf 1999 echter zorgen voor een verdere aanzwengeling van het aantal activiteiten.

Voor de centra voor integrale gezinszorg zullen de subsidie-enveloppes met iets meer dan drie procent opgetrokken worden vanaf 1 januari 1999, en dit in het kader van het Vlaams Intersectoraal Akkoord voor de Social Profit. T.a.v. de centra voor ontwikkelingsstoornissen zal ik de budgettaire inspanningen die in 1998 geleverd werden verderzetten.

Een zeer belangrijke bijdrage aan het gezinsbeleid wordt geleverd door de thuiszorg. Het decreet van 14 juli 1998 houdende de erkenning en de subsidiëring van verenigingen en welzijnsvoorzieningen in de thuiszorg zal hierbij als belangrijkste hefboom functioneren. Ik beoog de uitvoering van kracht te laten worden op 1 januari 1999. De diensten voor gezins- en bejaardenhulp worden in het decreet herdefinieerd als diensten voor gezinszorg. Deze herdefiniëring moet in de toekomst o.a. toelaten een betere symbiose tussen de huidige diensten gezins- en bejaardenhulp en de poetsdiensten te kunnen verwezenlijken.

Ik bewerkstelligde voor deze diensten voor gezinszorg in het nabije verleden reeds aanzienlijke budgetuitbreidingen. Hiermee werden uitbreidingen van het aanbod, o.a. in achtergestelde regio's, mogelijk maar ook een overname van een deelsubsidiëring vanwege het FCUD. Verder werden ook middelen uitgetrokken om de dienstverlening 's avonds en in het weekend mogelijk te maken;

In de komende maanden zullen nog een aantal bijkomende initiatieven genomen worden zoals een verdere gerichte en substantiële uitbreiding van het zorgaanbod, een betere ondersteuning van de verzorgenden door meer begeleidend personeel (deze maatregel kadert in het Vlaams Intersectoraal Akkoord voor de Social Profit) en het verlagen van de cliëntbijdrage om de hoogoplopende kosten voor langdurige en/of intensieve zorg te beperken en de betaalbaarheid ervan te verbeteren.. De cliëntbijdrage zal vanaf 1 januari 1999 eveneens mantelzorgvriendelijk worden berekend. D.w.z. het inkomen van de persoon waarbij de zorgbehoevende inwoont, wordt niet meer in rekening gebracht bij de berekening van de cliëntbijdrage.

Naast de diensten voor gezinszorg zullen de bestaande zorgvoorzieningen, zoals lokale dienstencentra en dagverzorgingscentra, alsook de nieuwe voorzieningen zoals de regionale dienstencentra, de centra kortverblijf en de diensten voor oppashulp en verenigingen voor gebruikers en mantelzorgers, van de nodige uitvoeringsbesluiten en bijkomende middelen worden voorzien, zodat zij ten volle kunnen worden uitgebouwd. Voor dit alles voorzie ik in totaal een bijkomend budget van afgerond 700 miljoen frank

In het kader van de betaalbaarheid van de zorg maakt de Vlaamse regering bovendien ook werk van de uitbouw van een zorgverzekering. Dit jaar hopen wij via een parlementair initiatief tot een decretaal kader hiervoor te komen. De instrumenten zullen dan beschikbaar zijn : een zorgfonds, waarvoor reeds 4 miljard gereserveerd werd, de erkenning van zorgkassen, het definiëren van de kosten die tot de verzekerde risico's behoren en de wijze waarop de graad van zorgbehoefendheid wordt vastgelegd. Wij moeten er naar streven om begin 2000 de eerste tussenkomsten te kunnen verlenen.

3.2 Kinderrechten

In 1997 werd ik door de Vlaamse regering belast met de opvolging en coördinatie van de thematiek inzake kinderrechten.

Rapportage is voor mij een essentieel en centraal instrument om de verschillende bevoegdheidsdomeinen te betrekken in een inclusief beleid op rechten van kinderen.

In antwoord op een resolutie van Vlaamse Parlement heb ik in opdracht van de regering een opvolgingsrapport betreffende een beleid ten aanzien van kinderen, kindermishandeling, kinderrechten en slachtoffer- en daderhulp, ingediend bij het Parlement. Daarin werd aandacht besteed aan initiatieven tot formele inbedding van kinderrechten, aan initiatieven die in de onderscheiden bevoegdheidsdomeinen reeds werden genomen alsook aan het overleg en de samenwerking met de federale overheid. Uit de veelheid van betrokken domeinen blijkt dat het inclusieve beleid ter zake langzaam maar zeker vorm krijgt.

Overeenkomstig het Kinderrechtenverdrag is België gehouden om tegen januari '99 een opvolgingsrapport betreffende de rechten van kinderen in te dienen bij het VN - Comité van de Rechten van het Kind. Mijn kabinet en de administratie staan in voor de coördinatie van de bijdragen van de verschillende Vlaamse overheden, alvorens het geheel wordt doorgestuurd naar Justitie. Dit laatste is een duidelijke keuze geweest.

Op 17 september 1998 vond onder mijn leiding een overleg plaats met de NGO's van de kinderrechtencoalitie. Bij dit overleg was ook de Kinderrechtencommissaris aanwezig. Zo voldeed Vlaanderen aan een aanbeveling van het VN - Comité.

In het kader van de uitvoering van het decreet houdende instelling van een kindeffectrapport en de toetsing van het regeringsbeleid aan de naleving van de rechten van het kind werd verder gewerkt aan de uitvoering van de door de decreetgever voorziene rapportageverplichtingen.

Op mijn voorstel diende de regering het door het Parlement gevraagde beleidsplan in.

De Vlaamse administratie werd gelast om de nodige maatregelen te nemen met het oog op de jaarlijkse rapportage aan het parlement en de Kinderrechtencommissaris. Daartoe werden binnen de verschillende administraties en VOI's die een, zij het onrechtstreekse, band vertonen met de rechten van kinderen zogenaamde aanspreekpunten/aandachtsambtenaren kinderrechten aangeduid. Deze zullen voor de eigen sector de implementatie van de rechten van kinderen in het beleid opvolgen en daarover rapporteren. De administratie Gezin en Maatschappelijk Welzijn staat in voor de coördinatie. Ik verwacht het eerste rapport tegen 30 april 1999.

Daarnaast werd ook uitvoering gegeven aan de verplichting tot opmaak van een kindeffectrapport.

De regering keurde een besluit goed tot oprichting van de deskundige commissie. Deze commissie wordt binnenkort geïnstalleerd.

Tevens werden de bevoegdheidsdomeinen bepaald waarvoor de verplichting tot kindeffectrapportage zal gelden. Deze lijst zal jaarlijks aangevuld worden zodat in 2002 de verplichting algemeen van toepassing zal zijn, zoals voorzien in het decreet.

Over de campagne stapstenen had ik het reeds in het hoofdstuk over "gezinsbeleid".

3.3 Algemeen Welzijnswerk

Momenteel wordt het Algemeen Welzijnswerk vooral gekleurd door werkzaamheden die uitvoering geven aan het decreet betreffende het algemeen welzijnswerk van 19 december 1997 en van het besluit van de Vlaamse regering van 28 april 1998.

Zo dienden de centra, met het oog op een voorlopige erkenning met ingang van 1 januari 1999, een voorlopig beleidsplan in vóór 30 juni 1998.

In het totaal zijn er 75 beleidsplannen ingediend, met name :

- 29 autonome centra voor algemeen welzijnswerk
- 43 centra voor algemeen welzijnswerk in het kader van de ziekenfondsen
- 5 centra voor teleonthaal

Enkele autonome centra hebben nog geen voorlopig beleidsplan ingediend maar wensen dit te doen vóór 1 april 1999.

De ingediende beleidsplannen worden momenteel gescreend. Vooral voor de autonome centra algemeen welzijnswerk vormde de opmaak van een beleidsplan een zeer ingrijpend gebeuren. In zeer veel gevallen is dit beleidsplan het resultaat van maanden onderhandelen, van fusieprocessen, en van een grondige bezinning over de eigen opdracht. Om die reden worden de beleidsplannen met de centra grondig besproken. Laagdrempeligheid en specifieke aandacht voor de kansarmen zijn daarbij speciale aandachtspunten, zoals trouwens gevraagd in de motie van aanbeveling van het Vlaams Parlement met betrekking tot het thema "Armoede en sociale uitsluiting". Op die manier wordt de verdere organisatie-ontwikkeling van de sector ook mee geleid.

Uiterlijk op 1 april 1999 dienen alle centra voor algemeen welzijnswerk een beleidsplan voor de periode 2000-2002 in te dienen. Dit beleidsplan geldt telkens voor een periode van drie jaar en wordt jaarlijks geëvalueerd in functie van een eventuele bijsturing. Dit goedgekeurd beleidsplan is een belangrijke voorwaarde voor een erkenning van het centrum.

Zoals ook in andere sectoren het geval is, gaat er nogal wat aandacht naar de implementatie van het kwaliteitsdecreet o.m. met betrekking tot het vastleggen van de sectorspecifieke minimale kwaliteitseisen.

Op dit ogenblik worden de besprekingen gehouden om te komen tot sectorprotocollen waarin de generieke kenmerken van de taken van alle centra van een bepaalde sector, of in voorkomend geval, van welbepaalde bijkomende taken worden vastgelegd. Deze sectorprotocollen gelden voor de onderscheiden sectoren die gevormd worden door de centra voor tele-onthaal, de centra in het kader van de ziekenfondsen, de autonome centra en voor die centra die een welbepaalde bijkomende taak hebben gekregen.

Het sectorprotocol is een flexibel document van tijdelijke aard dat de generieke kenmerken van de taken omvat die op korte termijn dienen te worden geregeld. Na twee jaar kan er telkens een evaluatie worden gemaakt om de tekst van het sectorprotocol

aan te passen. De inwerkingtreding van de sectorprotocollen is voorzien op 1 januari 1999.

In samenwerking met de federale overheid worden ook drie samenwerkingsakkoorden afgesloten met name inzake slachtofferzorg, inzake de begeleiding en behandeling van de daders van seksueel misbruik, en inzake de sociale hulpverlening aan gedetineerden met het oog op hun sociale reïntegratie.

Zo vormen mee een antwoord op de resolutie van het Vlaams Parlement "betreffende de nood aan een inclusief beleid ten aanzien van kinderen, kindermishandeling, kinderrechten en slachtoffer- en daderhulp in Vlaanderen". Deze samenwerkingsakkoorden worden voorgelegd aan het Vlaams Parlement.

In uitvoering van het decreet en het besluit wordt het tot stand komen van een ondersteuningsstructuur voor de centra voor algemeen welzijnswerk voorbereid.

De subsidiëring hiervan zal gekoppeld worden aan ondersteunende of dienstverlenende taken aan de sector op het vlak van methodiekontwikkeling, begeleiding en coaching, deskundigheidstransfer, wetenschappelijk onderzoek, innovatief optreden en documentaire onderbouw. Een en ander gebeurt in samenspraak met het Steunpunt Algemeen Welzijnswerk, en met de vertegenwoordigers van de centra voor te leonthaal en de centra in het kader van de ziekenfondsen.

Ook budgettair wil ik de inspanningen voor de uitbouw van een sterke eerstelijnssector voortzetten.

In het kader van het Vlaams Intersectoraal Akkoord voor de Social Profit is een budget van 20 mio. voorzien om de harmonisatie van de lonen in de sector door te voeren.

Daarnaast is ook 24 mio. voorzien voor het optrekken van de subsidiëring van de centra die zogenaamde "werkdrukverlichters" te werk stellen. Deze maatregelen kunnen ingaan op 1 januari 1999.

Daarnaast is op de begroting 1999 een extra-budget van 35 mio. voorzien voor behoeften - zoals gedefinieerd in het Vlaams actieplan voor de social profitsector, en dit met betrekking tot het beleid ten aanzien van kindermishandeling en kinderrechten enerzijds en van slachtoffers van misdrijven en daders anderzijds.

In het kader van de nieuwe initiatieven worden 30 mio. bijkomende middelen voorzien voor de crisisopvang van minderjarigen. Zoals gevraagd in hogergenoemde motie van aanbeveling van het Vlaams Parlement hoop ik met deze maatregel o.m. preventief te werken ten aanzien van plaatsingen.

3.4 Kind en Gezin

Met betrekking tot de preventieve kinderzorg was er in 1998 veel aandacht voor evaluatie en bijsturing. Met ingang van 1 januari 1996 werd immers een grondige en diepgaande structurele hervorming doorgevoerd. De evaluatie had onder meer betrekking op de aandachtspunten zoals geformuleerd in de motie van aanbeveling tot besluit van themadebat over armoede en sociale uitsluiting, die op 4 maart 1998 in het Vlaams Parlement werd goedgekeurd.

Deze bijsturing uit zich o.m. in het wegwerken van de witte plekken met betrekking tot het aantal implantingen. Het ligt in mijn bedoeling om de nieuwe organisatie te verankeren in een erkennings- en subsidiëringsbesluit.

Daarin zullen onder meer de voorwaarden en normen vastgelegd worden voor de werking als consultatiebureau, steunpunt of preventieve zorgcentrum. Concreet betekent dit dat de overgangperiode die was voorzien om organiserende besturen toe te laten om aanpassingswerken, wijzigende implantingen, ... door te voeren, in 1999 afgesloten zal zijn.

Belangrijk in deze is dat er aangepaste lagere normen worden uitgewerkt voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, zodat de Brusselse Vlamingen ook volop gebruik kunnen maken van het preventieve aanbod van de consultatiebureaus.

Er wordt bovendien verder werk gemaakt van de inhoudelijke vernieuwing van het programma-aanbod. Een voorbeeld van deze vernieuwing is de Algo-gehoortest die in 1999 overal in Vlaanderen zal afgenomen worden bij alle pasgeborenen. Deze test is uitermate belangrijk omdat één kind op duizend wordt geboren met een verminderd gehoor. In Vlaanderen zijn dat 65 kinderen per jaar. Kind en Gezin, dat de test uitvoert, verwacht dat nagenoeg alle baby's met ernstig gehoorverlies vroegtijdig zullen worden opgespoord. Ze werken daarvoor samen met alle Vlaamse universiteiten en gespecialiseerde centra.

Dankzij deze vroegtijdige opsporing en de nieuwe therapeutische inzichten en ontwikkelingen kunnen de nefaste gevolgen van de doofheid sterk worden beperkt. Zonder deze test zouden gehoorproblemen slechts aan de leeftijd van twee jaar worden vastgesteld, wat te laat is voor een therapeutische behandeling. Ook worden dankzij de test de hoge levenslange kosten voor de betrokkene en de gemeenschap teruggedrongen.

Het experiment met ervaringsdeskundigen in de kansarmoede en interculturele medewerkers wordt definitief geïmplementeerd. Het inzetten van ervaringsdeskundigen en interculturele medewerkers zorgt ervoor dat de kloof tussen de hulpverlener en de hulpvrager 'cultureel' wordt overbrugd. Dit gebeurt door de ervaringsdeskundige en de intercultureel medewerker samen met de regioverpleegkundige op huisbezoek te sturen of consultaties te laten doen bij respectievelijk de kansarmen en de Turkse en Marokkaanse gemeenschap. Heel belangrijk is ook hun inbreng in de

groepswerking waar vanuit ervaringsgericht leren aan het emancipatorisch proces van de doelgroep wordt gewerkt.

Voor deze definitieve implementatie wordt op de begroting van 1999 een budget van 35 mio. voorzien.

Voor wat de prenatale zorg betreft, wordt het in 1998 inhoudelijk uitgewerkt aanbod operationeel gemaakt door onder meer in de preventievezorgcentra ook een specifiek prenatale consultatie voor kansarmen mogelijk te maken en algemeen voor de zwangere risicogroepen een huisbezoek of counseling door de regioverpleegkundige mogelijk te maken.

In de kinderopvang zal verder gewerkt worden aan het in één lijn brengen van de financieringsstroom via het installeren van een financieringscommissie. De opdrachten van de commissie kunnen als volgt omschreven worden:

- inventarisatie van de belangrijkste financieringsbronnen en de -mechanismen, met aandacht voor onder meer een reële inschatting van het aandeel van de verschillende financieringsbronnen;
- kritische doorlichting van de bestaande financieringsbronnen en mechanismen in termen van politieke en maatschappelijke legitimatie met speciale aandacht voor de impact op de prijssetting voor de ouders en de verschillen in ouderbijdragen in kinderopvang en residentiële opvang;
- formuleren van een pakket van voorstellen met als doel de financiering van de kinderopvang in Vlaanderen binnen één consistente beleidsaanpak te situeren.

Als einddoel dient de commissie te komen tot een eindrapport dat zal dienen als uitgangspunt voor de opbouw van een nieuwe regelgeving voor de kinderopvang in Vlaanderen.

De dagopvang zal verdere zuurstof krijgen door de inbreng van 90 mio. extra op de begroting van 1999. Deze middelen zullen voornamelijk besteed worden aan de klassieke dagopvang door het mogelijk maken van uitbreidingen in de bestaande kinderdagverblijven en de diensten voor opvanggezinnen.

Anderzijds zal een gedeelte van de middelen gebruikt worden om een begin te maken, in een experimentele fase, van urgente, flexibele en opvang van zieke kinderen.

Ondertussen wordt verder werk gemaakt van de organisatie van de buitenschoolse opvang. Het lokaal overleg zou in de loop van 1999 moeten afgerond zijn. Ondertussen wordt reeds werk gemaakt van een eerste evaluatie van het lokaal overleg met als einddoel na te gaan of het lokaal overleg ook een rol kan spelen in de programmatie van de kinderopvang in het algemeen.

In 1999 zou er voldoende financiële ruimte moeten zijn om nieuwe Vlaamse initiatieven voor de buitenschoolse opvang die liggen te wachten op erkenning te valoriseren. Daartoe wordt intens verder gewerkt aan de deblokkering van de nieuwe Vlaamse initiatieven op niveau van het FCUD. De mogelijke invoering van 0,05 %-bijdrage voor de Vlaamse ambtenaren kan daarbij helpen als deze middelen, samen met de inbreng van de andere overheden, bij prioriteit aan Vlaanderen worden toe-

gekend tot het onevenwicht in de middelentoewijzing aan Nederlandstalige en Franstalige initiatieven is rechtgetrokken.

Het beleidsplan kinderopvang dat een omvattende toekomstvisie op het opvanglandschap in Vlaanderen in zich meedraagt ligt, na mededeling aan de Vlaamse regering, voor advisering bij de Gezins- en Welzijnsraad. Dit plan, zal samen met het advies, aan het Vlaams Parlement worden overgemaakt in het voorjaar van 1999.

Het beleidsplan kinderopvang is opgebouwd uit 9 sleuteloptyes die de essentiële krachtlijnen in het plan weergeven. Elke sleuteloptye geeft zowel de beleidsvisie weer als de te realiseren projecten die daaruit voortvloeien. Ter informatie geef ik aan waarop de 9 sleuteloptyes betrekking hebben:

- 1) Kinderopvang dient gezinnen te ondersteunen in hun gezinsontplooiing;
- 2) De ontwikkeling van een leeftijdsgericht basisconcept voor de kinderopvang;
- 3) De invoering van het decreet betreffende de kwaliteitszorg in de welzijnsvoorzieningen, waaronder de sector kinderopvang, wordt opgestart;
- 4) De regelgeving wordt aangepast en vereenvoudigd;
- 5) De ondersteuning van de particuliere sector;
- 6) De voorzieningen worden geresponsabiliseerd in hun verantwoordelijkheid wat betreft de kwaliteit van de kinderopvang, waarbij de overheid een voorwaardescheppende rol vervult;
- 7) Het programmatiebeleid;
- 8) De uitbouw van een kwalitatief informatie- en communicatiesysteem ten behoeve van de ouders en de voorzieningen;
- 9) De uitbouw van ouder- en kinderparticipatie.

In afwachting van het advies van de Gezins- en Welzijnsraad en het parlementair debat worden een aantal krachtlijnen in al dan niet experimentele versie verder uitgediept, zoals budgetfinanciering, ondersteuning van de particuliere sector en experimenten rond de naadloze overgang van opvang naar kleuterschool.

Wat betreft de verhoging van de instapleeftijd in het kleuteronderwijs bepaalt het decreet basisonderwijs van 25 februari 1997 dat een kind tenminste drie jaar moet zijn om toegelaten te worden tot het kleuteronderwijs. Het optrekken van de instapleeftijd van 2,5 jaar tot 3 jaar is het gevolg van een amendement ingediend in de Commissie Onderwijs en Vorming. Deze bepaling treedt in werking op een datum door de regering te bepalen. In afwachting hiervan blijft de nu geldende reglementering van kracht. Door de goedkeuring van een resolutie heeft het Vlaams Parlement aan de uitvoering van de verhoging van de instapleeftijd een aantal voorwaarden verbonden.

Deze voorwaarden sloegen onder meer op het feit dat het goedgekeurde principe in overleg met de onderwijs- en de welzijnssector diende uitgewerkt te worden en dat er voor alle effecten van de maatregel een adequate oplossing is.

Mede daarom heeft de Vlaamse regering beslist een breed wetenschappelijk onderzoek op te zetten met betrekking tot het geheel van deze problematiek, en inzonderheid met betrekking tot de soepele overgang van opvang naar kleuteronderwijs en dit via inschrijving bij de oproep beleidsgericht onderzoek voor 1999.

Rond de problematiek van de kindermishandeling wordt in het najaar een doorlichting gepland van de vertrouwenscentra kindermishandeling, en dit zowel wat betreft de inhoudelijke als de functionele-organisatorische werking. Doel is een zicht te krijgen op de huidige werking en hun samenhang met de belendende sectoren.

Dit wordt gekoppeld aan de vraag hoe de sector verder uitgebouwd moet worden. Het wordt dus een beleidsgerelateerd onderzoek.

Om een wetenschappelijke en zo onafhankelijk mogelijke benadering te waarborgen werd deze opdracht toevertrouwd aan Prof. van der Ploeg, directeur Ned. instituut Pedagogisch en Psychologisch Onderwijs Amsterdam en Dr. Scholte (RU Leiden) voor het inhoudelijk gedeelte en aan Prof. Geert Bouckaert en mevrouw Annie Hondeghem (KU Leuven) voor het organisatorische luik.

Nadat er reeds een samenwerkingsprotocol is afgesloten met de centra voor geestelijke gezondheidszorg wordt er verder werk gemaakt van het afsluiten van samenwerkingsprotocollen met het algemeen welzijnswerk en de bijzondere jeugdbijstand. Ondertussen is er ook overleg opgestart met het ministerie van Justitie rond een aantal knelpunten die zich voordoen tussen de vrijwillige hulpverlening en de gerechtelijke aanpak. Dit overleg zou in 1999 moeten uitmonden in een aantal praktische afspraken en richtlijnen. Punten die zeker in het overleg aan bod komen zijn: kennis over eikaars werking, slachtoffer en dader moeten de werking kennen van beide opties (vrijwillig/gerechtelijk), juridische bescherming van teamleden, beroepsgeheim en meldingsrecht, opvolging van het verloop van het dossier, doorverwijzing en het aanleggen van bewijsmateriaal. Dit overleg zal mede gekaderd worden in de werkgroep die de minister van Justitie dient op te richten in opvolging van de Nationale Commissie voor de Seksuele Uitbuiting van Kinderen.

Wat betreft de optimalisering van de werking van de vertrouwenscentra kindermishandeling wordt er nu volop werk gemaakt van de uitbouw van een permanentie, zoals trouwens voorzien in de uitvoeringsbesluiten.

In het systeem van de 24 uur permanentie wordt experimenteel uitgetest of Teleonthaal een luister- en schakelrol kan spelen na 18.00 uur. Na evaluatie van dit experiment zal definitief beslist worden hoe de permanentie dient georganiseerd te worden.

Op de begroting 1999 is voor de problematiek van de kindermishandeling nog eens 10 mio. voorzien.

Inzake interlandelijke adoptie wordt er meegewerkt aan de aanpassing van het federale kader, en wordt er ook op Vlaams niveau voorbereidend werk geleverd in functie van het maken van een nieuw wettelijk kader voor de binnenlandse adopties. Tenslotte worden ook nog een aantal besluiten gepland met betrekking tot de uitvoering van de Vlaamse interlandelijke adoptiewetgeving, onder meer het installeren van een herzieningscommissie voor de selectie van kandidaat-adoptanten, en zal er

ook aandacht besteed worden aan de verdere ontwikkeling van de buitenlandse kanalen. Hiervoor is ook een extra budget van 3 mio. voorzien.

Tenslotte zal ook werk gemaakt worden van een aanpassing van de regelgeving voor de Centra voor Kinderzorg en Gezinsondersteuning. Hiervoor is op de begroting 1999 27,5 mio. voorzien om de bestaande subsidie-enveloppes met 3% te verhogen, in uitvoering van het Vlaams intersectoraal akkoord.

3.5 Bijzondere Jeugdbijstand

Zoals aangekondigd in mijn beleidsbrief 1998 heb ik in het kader van het voorzieningenbeleid een belangrijk bijkomend aanbod, aanvullend op en als differentiëring van het bestaande, erkend. Zowel de budgettaire als de programmatorische mogelijkheden werden daartoe maximaal aangewend. Met een besluit van 18 mei 1998 heb ik een bijkomende capaciteit erkend, bestemd voor residentiële, semi-residentiële en ambulante werking. De bijkomende capaciteit betekent een investering van 70 mio. op jaarbasis en hield rekening met het programmatiebesluit van 10 juli 1997. De bijkomende capaciteit werd dan ook in belangrijke mate toegekend in de arrondissementen Antwerpen en Brussel/Halle-Vilvoorde, de arrondissementen die volgens het programmatiebesluit het meest onderbezet zijn.

Momenteel is de maximaal te erkennen capaciteit van 4.498 volledig aangewend.

De signalen over een "tekort" aan plaatsingsmogelijkheden in een aantal arrondissementen houden echter aan en werden in 1998, nog meer dan vroeger, scherp geformuleerd.

De bijzondere jeugdbijstand wordt blijkbaar in toenemende mate geconfronteerd met een stijgende en meer gedifferentieerde vraag naar hulpverlening.

De bijzondere jeugdbijstand kan niet alle problemen die haar bereiken opvangen, laat staan oplossen. Sommige van die problemen betrekken overigens ook verantwoordelijkheden op andere niveaus.

Teneinde tegemoet te komen aan de meest prangende problemen op het terrein moet het aanbod zo vlug als mogelijk uitgebreid worden.

Op zeer korte termijn zal ik een aantal reeds bestaande en goed lopende projecten uitbreiden en nieuwe projecten laten starten. Ze hebben vooral betrekking op een optreden in crisissituaties en op een alternatief optreden bij delinquentie. Hiervoor is een extra budget uitgetrokken van 45 mio. op jaarbasis. Voor 1999 is een bijkomend budget van 95 mio. voorzien in het kader van het Vlaams intersectoraal akkoord voor de social profit sector. Voor de bedoelde projecten wordt hiervan 30 mio. voorbehouden. Een budget van 165 mio., met name de overige 65 mio. en een budget van 100 mio. voor nieuw initiatief, zal in 1999 aangewend worden voor het realiseren van bijkomende capaciteit; het kan daarbij zowel gaan om nieuwe residentiële of ambulante voorzieningen, of de uitbreiding van het aanbod van bestaande voorzieningen, als om een alternatief aanbod als antwoord op delinquentie, als om de opvang van alleenstaande, al dan niet illegale minderjarigen.

Het bestaande aanbod zal ook aangepast worden via de input van bijkomende personele middelen.

Ten gevolge van het social profit-akkoord wordt aan de residentiële voorzieningen en aan de diensten voor pleegzorg personeel toegekend om de functie "gezinsbegeleiding" beter te kunnen uitbouwen. Hiervoor is een budget van 206 mio. voorzien.

Bij heel wat maatregelen, zowel met betrekking tot de uitbreiding van de capaciteit, als met betrekking tot het opzetten van projecten en de toekenning van bijkomend personeel, vormt een gezinsgerichte werking het uitgangspunt. Dit is conform de

motie van aanbeveling van het Vlaams Parlement inzake "Armoede en sociale uitsluiting".

Het erkenningsbeleid van de voorbije jaren geeft, nog voor alle erkenningen operationeel zijn, positieve resultaten: in de periode van 1995 naar 1998 groeide het aanbod van opvang- en begeleidingsmogelijkheden met 6%. Mede door een verhoging van de bezettingsgraad en een snellere doorstroming, konden, in vergelijking met 1994, er in 1997 16% meer jongeren en hun gezinnen op de hulpverlening van het erkende aanbod van de bijzondere jeugdbijstand beroep doen.

De belangrijke bijkomende inspanningen zullen wellicht niet volstaan om de knelpunten die zich in de bijzondere jeugdbijstand voordoen, en die regelmatig al te eenvoudig vertaald worden in een 'tekort aan capaciteit', uit de weg te ruimen. Zoals gesteld, de stijgende en meer gedifferentieerde vraag naar hulpverlening, kan de bijzondere jeugdbijstand niet alleen opvangen. Ook de vraagzijde moet nadien bekeken worden. Het is noodzakelijk dat ieder op zijn niveau verantwoordelijkheid opneemt, dat alle betrokken sectoren en overheden zich bezinnen over hun opdracht. Ik beklemtoon dan ook het belang van een ruim maatschappelijk debat dat de verantwoordelijkheden bij de verschillende actoren activeert en de posities van en interferenties tussen de verschillende sectoren vaststelt. Ik verleen dan ook mijn volle medewerking aan de commissie ad hoc bijzondere jeugdbijstand van het Vlaams Parlement. In het voorjaar 1999 organiseer ik ook een congres rond jeugdwelzijn. Beide initiatieven kunnen een belangrijke bijdrage leveren in de verdere beleidsontwikkeling inzake de bijzondere jeugdbijstand. Ook de initiatieven die vanuit de federale overheid ontwikkeld worden met het oog op een fundamentele hervorming van de jeugdbeschermingswet, althans voor zover die betrekking heeft op de jeugddelinquentie, kunnen in de toekomst een belangrijk effect hebben op de ontwikkeling van het hulpaanbod in de bijzondere jeugdbijstand. Naast het door de bijzondere wet geïnstitutionaliseerde overleg zal ik ook in bilaterale contacten met de minister van Justitie zoeken naar een afstemming van het beleid inzake regelgeving en uitvoering.

Ondertussen blijft de zorg voor een kwalitatieve hulpverlening van het erkende aanbod. De implementatie van het decreet inzake de kwaliteitszorg in de welzijnsvoorzieningen wordt in de sector volgens het vastgestelde tijdsschema voorbereid. In een breed overleg wordt onderzocht hoe de eisen van het kwaliteitsdecreet kunnen vertaald worden in de sectorale regelgeving. Ik zal overigens aan de regering voorstellen die regelgeving op korte termijn te wijzigen voor wat betreft de erkenningsprocedure, de maximaal te erkennen capaciteit en de maximaal te subsidiëren personeelsformatie. Een nieuwe erkenningsprocedure, die aansluit op de krachtlijnen van het departementale integratieproject 'erkennen', zal aan de initiatiefnemers meer rechtszekerheid bieden, de mogelijkheid om zich te voorzien in beroep, en een beter zicht op de ontwikkelingen in het erkenningsbeleid. De wijziging van de maximaal te erkennen capaciteit is noodzakelijk om op de dringende vraag naar versterking van het aanbod te kunnen ingaan. De aanpassing van de maximaal te subsidiëren personeelsformatie moet de uitvoering van het Intersectoraal akkoord voor de social profit sector mogelijk maken.

De stijgende maatschappelijke druk op de bijzondere jeugdbijstand komt ook sterk tot uiting op het niveau van de verwijzers. Er is een stijgende werkdruk ten gevolge van een stijging van de hulpvragen én van de toenemende complexiteit van de probleemsituaties. Deze stijgende werkdruk manifesteert zich zowel op het niveau van de sociale diensten als op het niveau van de beslissingsorganen (comités voor bijzondere jeugdzorg en bemiddelingscommissies).

Naar aanleiding hiervan werd Prof. Breda van de UFSIA belast met een werkbelastingsonderzoek in de buitendiensten van de bijzondere jeugdbijstand.

Dit onderzoek bestaat uit verschillende fases zoals een onderzoek naar de psychische werkbelasting bij alle personeelsleden op de buitendiensten, een tijdsregistratie door de consultants en een registratie van alle activiteiten in welbepaalde cases gedurende een vastgelegde periode (case-tracering). Op basis van de resultaten van dit onderzoek en de procesimplementatieplannen zullen verdere acties voor deze diensten gepland worden.

Ondertussen werden, als antwoord op de stijgende werkbelasting, reeds verscheidene structurele maatregelen genomen in overleg met de Vlaamse minister bevoegd voor Ambtenarenzaken.

De sociale diensten van de comités voor bijzondere jeugdzorg en de sociale diensten bij de jeugdrechtbanken werden erkend als continudiensten. Hierdoor werd de vervanging van afwezige en afgevloede personeelsleden mogelijk. Deze maatregel maakt het mogelijk de continuïteit van de dienstverlening beter te verzekeren.

Het werkingsbesluit van de comités voor bijzondere jeugdzorg werd aangepast. Op basis van statistische analyses werd een beperkte herstructurering doorgevoerd. Het besluit werd sterk vereenvoudigd (deregulering) en op methodisch vlak geactualiseerd.

Na ruim overleg met de betrokkenen zal ik met een ministeriële omzendbrief het profiel en de taakstelling van de comités verduidelijken. Hierdoor werd het overleg met de andere sectoren over de wederzijdse profilering voorbereid.

Een werkgroep met het departement onderwijs werd opgestart. De resultaten ervan zullen vastgelegd worden in een stappenplan.

Ook met de vertrouwenscentra kindermishandeling worden besprekingen gevoerd met het oog op het vaststellen van een samenwerkingsprotocol.

De preventie binnen de bijzondere jeugdbijstand richt zich op de structurele oorzaken van problematische opvoedingssituaties. Daarbij wordt heel wat aandacht besteed aan de samenwerking met andere sectoren. De preventiewerking vraagt specifiek aandacht voor de positie van kinderen en jongeren in maatschappelijke uitsluitingssituaties, kiest voor de rechten en de belangen van jonge mensen en is kind- en gezinsgericht. Dit komt tot uiting in de vele initiatieven die samen met preventiepartners over heel Vlaanderen genomen worden.

Op 1 januari 1999 worden de nieuwe comités voor bijzondere jeugdzorg samengesteld. Om tot een gecoördineerd preventiebeleid te komen zal specifieke aandacht

gaan naar de ondersteuning van de nieuwe voorzitters en preventiecellen en naar afstemming tussen de comités onderling.

Geplande wijzigingen van de jeugdbeschermingswet zorgen voor onzekerheid bij de sociale diensten bij de jeugdrechtbank, er is nood aan duidelijkheid over hun toekomstige taakinvulling. In de bilaterale contacten met de minister van Justitie zal ik zoeken naar een afstemming van het beleid inzake regelgeving en uitvoering.

Door dit alles leeft mijn zorg voor de positie van de cliënt.

De installatie van Jolijn, de informatie- en klachtenlijn voor jongeren en ouders uit de bijzondere jeugdbijstand, gaf de cliënt een stem op het beleidsniveau.

Deze terugkoppeling geeft me belangrijke beleidsinformatie, waarmee rekening wordt gehouden.

Verder werd er gewerkt aan jongerenbrochures voor cliënten van de comités en de jeugdrechtbanken. Aan de hand van deze brochures worden jongeren duidelijk geïnformeerd over hun rechten, over hun situatie. In 1999 zal gewerkt worden aan de brochures voor de ouders.

Zowel in de individuele hulpverlening als in de preventie ging de aandacht in 1998 naar het bevorderen van de participatie van jongeren en ouders. Dit beleid zal in 1999 verdergezet worden.

De aanbevelingen van de VICA-themagroep jeugd met betrekking tot de bijzondere jeugdbijstand worden met het oog op implementatie uitvoerig met de verwijzers besproken.

Met deze initiatieven wil ik de rechten van de cliënten in de bijzondere jeugdbijstand verduidelijken en hun positie verbeteren.

Tot slot wil ik nog benadrukken dat ik opteer in afwachting van wijzigende regelgeving op federaal niveau, om alvast met betrekking tot kwetsbare groepen mijn verantwoordelijkheid op te nemen.

Zo zijn de voorbereidingen opgestart om inzake de doelgroep niet begeleide minderjarige vluchtelingen een aanspreekpunt te installeren binnen de administratie met betrekking tot alle aangelegenheden die de benarde situatie van deze minderjarige vluchtelingen raken. Deze projectmatig in te schakelen persoon zal het terrein voorbereiden en de contacten leggen die de basis moeten vormen voor opvang en begeleiding van alleenstaande minderjarige vluchtelingen, waar juridische bijstand voorlopig nog afwezig is wegens het ontbreken van een voogdijregeling. De verwachting is weliswaar dat in een toekomst deze materie wettelijk geregeld zal worden op federaal niveau. Het realiseren van bijkomende capaciteit in functie van nieuwe voorzieningen of initiatieven zal ook ten behoeve van deze groep minderjarigen worden aangewend.

Ook het intersectorale overleg inzake armoedebestrijding krijgt concrete vertaling in een synthesesetekst met aanbevelingen vanuit de invalshoek van de kansarme jeugd. In deze tekst wordt de bijzondere jeugdbijstand - in het verlengde van een appèl op het O.C.M.W. inzake toereikende levensstandaard - op kwaliteitscriteria doorgelicht vanuit de bevraging en de verwachtingen van terrein- en ervaringsdeskundigen. De

participatie van de ouders en jongeren in alle fasen van de hulpverlening staat hier centraal, wat ik verder in mijn beleid zal actualiseren.

Ten slotte zijn er de gemeenschapsinstellingen voor bijzondere jeugdbijstand.

Via VIPA-kredieten zal ik in 1999 het masterplan, een meerjarenplan inzake infrastructuurwerken, van de gemeenschapsinstelling voor bijzondere jeugdbijstand De Kempen te Mol verder implementeren. In 1999 zal project 2 van dit plan worden aanbesteed. De realisatie van project 1 en de aanbesteding van project 2 zal deze gemeenschapsinstelling toelaten om in een vernieuwde omgeving de toevertrouwde jongeren op te vangen. De verbouwing van verschillende leefgroepen, de realisatie van een centrale keuken, crisiscentrum en portierswoning, met aanwending van moderne technieken ondersteunt het pedagogische aanbod en draagt bij tot een hogere effectiviteit en efficiëntie.

Ook in Ruiselede kan ik door middel van de VIPA-kredieten de accommodatie in belangrijke mate verbeteren. Voor Beernem heb ik aan mijn collega bevoegd voor de huisvesting van de diensten van de Vlaamse administratie voorgesteld in 1999 te starten met een masterstudie zodat ook de aldaar verblijvende meisjes op korte termijn kunnen gebruik maken van een meer hedendaagse infrastructuur. Hiertoe is tevens een procedure voor de verwerving van bijkomende terreinen momenteel lopende.

Ik stimuleer de ontwikkeling van nieuwe methodieken teneinde het pedagogisch aanbod voortdurend te kunnen afstemmen op steeds veranderende problematieken van de jongeren. Momenteel wordt gewerkt aan een kwaliteitstoetsing aan de hand van het verdrag inzake kinderrechten. In 1999 zal in Ruiselede en Beernem worden gestart met een beperkt experiment inzake gemengde begeleiding.

Het actieonderzoek inzake trajectwerking en netwerkontwikkeling loopt en geeft reeds bruikbare resultaten.

Door middel van de uitbreiding van bestaande contracten stimuleer ik enerzijds een verbeterde doorstroming van jongeren naar de algemene dienstverlening en anderzijds een snellere doorstroming vanuit de gemeenschapsvoorzieningen via een efficiëntere en effectievere nazorg- en trajectbegeleiding.

Tevens besteed ik bijzondere aandacht aan het onderwijsaanbod dat in 1999 verder zal worden doorgelicht en geoptimaliseerd. Twee onderwijspedagogen worden hier toe aangeworven. De grote verschillen in opleidingsniveau tussen de geplaatste jongeren en hun vaak zeer negatieve voorgeschiedenis op onderwijsgebied maken het ontwikkelen van zulk een onderwijsaanbod uiterst moeilijk. Nochtans meen ik dat juist naar deze groep jongeren de inspanningen terzake moeten worden verhoogd teneinde hun aansluiting op het gewone onderwijs terug kansen te bieden.

In 1999 wens ik echter vooral de kwaliteitszorg in het vizier te plaatsen. Ook in de gemeenschapsinstellingen wordt immers de noodzaak om te reflecteren over de kwaliteit van de hulp-en dienstverlening sterk aanvoeld. De reeds aanwezige elementen van kwaliteitsbeleid dienen nog beter te worden gekaderd en gestructu-

reerd. Aan de hand van het E.F.Q.M.-model zullen de gemeenschapsinstellingen zelf op weg gaan om hun kwaliteit te verhogen.

Dit streven naar een hogere kwaliteit zal ongetwijfeld aanleiding geven tot de "re-engineering" van de bestaande processen. In 1999 zal ik dan ook het geplande procesimplementatieproject intens sturen en opvolgen.

De resultaten van al deze inspanningen zullen tevens worden vertaald in een nieuw reglement voor de gemeenschapsinstellingen waarin vanuit de kinderrechtenvisie de wederzijdse rechten en plichten zullen worden vertaald en bewaakt.

Ik ben ervan overtuigd dat het in 1999 realiseren van een hedendaagse accommodatie, het ontwikkelen van betere methodieken, het verder implementeren van kwaliteitszorg en het hertekenen van de processen, deze gemeenschapsinstellingen zullen toelaten om de 21^e eeuw op een kwalitatieve wijze tegemoet te treden.

3.6 Ouderenbeleid

Op 9 juni 1997 werd tussen de federale overheid en de gewesten en gemeenschappen een protocol-akkoord gesloten. Ook in 1998 werd er verder gewerkt aan een coherent en samenhangend ouderenzorgbeleid met respect voor de respectieve bevoegdheden en eigenheid van elke overheid.

Dit engagement resulteerde in de verdere uitbouw van de thuiszorg, alsook de realisatie van een betere financiering van de zorg voor zwaar zorgbehoevende oudere personen die verblijven in een rusthuis met bijkomende RVT-erkenning en de realisatie van een nieuwe en geïntegreerde programmatienorm voor rusthuizen en rust- en verzorgingstehuizen. Bij besluit van de Vlaamse regering van 17 maart 1998 werd zowel de aanvraagprocedure tot het bekomen van een voorafgaande vergunning voor het inrichten van een ouderenvoorziening als het programma voor dienstencentra, serviceflatgebouwen, woningcomplexen met dienstverlening, rusthuizen en dag-verzorgingscentra aangepast. In uitvoering hiervan werden bij ministeriële besluiten van 16 juli 1998 de bevolkingsprojecties voor het Nederlandse taalgebied en het tweetalig gebied Brussel-Hoofdstad en de evaluatiecriteria voor het toekennen van een vergunning bepaald. De verfijnde procedure en de aangepaste evaluatiecriteria laten toe het vergunningenbeleid transparanter te voeren en de noodzakelijke ouderenvoorzieningen zorgvuldiger te plannen.

Het Vlaamse Ouderenbeleid spitst zich toe op het uitbouwen van een geïntegreerd en gedifferentieerd netwerk van dienstverlening en opvang van ouderen (60-plussers), gaande van de thuiszorg tot de huisvesting en verzorging in residentieel verband. De eerste bekommernis blijft om de samenleving zo in te richten dat het groeiend aantal ouderen in staat wordt gesteld langer zelfstandig en zelfredzaam te blijven participeren aan het dagelijkse leven en de nood aan residentiële zorg zo lang mogelijk uit te stellen. Daar waar zorg effectief nodig is, dient deze ook beschikbaar en toegankelijk te zijn, en te beantwoorden aan een maatschappelijk aanvaard kwaliteitsniveau.

1999 is ook het Internationaal Jaar van de Oudere Persoon.

De Verenigde Naties kozen als thema voor dit internationaal jaar de bemoedigende en ambitieuze titel : "Naar een samenleving voor alle leeftijden". Dit internationaal jaar werd op 1 oktober 1998 plechtig geopend in het hoofdkwartier van de Verenigde Naties in Washington.

Reeds in 1982 vestigde de Verenigde Naties bij middel van een 'Internationaal Actieplan voor de veroudering van de bevolking', de aandacht van haar lidstaten op de diverse maatschappelijke problemen die met het fenomeen van de vergrijzing van de werkbevolking samengaan. In dit actieplan werden 62 aanbevelingen geformuleerd op het vlak van het onderwijs, tewerkstelling, inkomenszekerheid, wonen en woon-omgeving, gezondheid en hygiëne, wezijns- en gezinsbeleid.

Naast dit actieplan werden richtlijnen ontwikkeld voor de verbetering van de levenssituatie van de oudere personen en werden deze neergeschreven in 18 principes. (1991)

Deze principes formuleren eigenlijk de basisbeginselen ten aanzien van de autonomie/onafhankelijkheid, de participatie, de zorgverlening, de zelfverwezenlijking/zelfontplooiing en de waardigheid van ouderen in onze samenleving. De Verenigde Naties beogen tijdens het internationaal jaar deze basisprincipes te promoten bij haar lidstaten.

Ik stelde in het voorjaar reeds een werkgroep samen met als doel het ouderenjaar voor te bereiden en een Vlaams programma te ontwikkelen, dat inhaakt op het concept en de doelstellingen van de VN. Deze werkgroep bestaat voornamelijk uit vertegenwoordigers van de ouderenorganisaties, wetenschappers, de administratie en het kabinet. Het jaar moet in Vlaanderen voor en door de ouderen worden georganiseerd. Zij zullen hiervoor worden ondersteund door een daartoe geselecteerd bureau dat hen zal helpen bij de voorbereiding en de promotie van het thema en het ontwikkelen van een programma.

Ik zal ter gelegenheid van het Vlaamse Ouderenparlement, dat plaats heeft op 6 november 1998, en dit voor het eerst in het Vlaams Parlement, aan het brede publiek kennis geven van de doelstellingen van het Internationaal Jaar, van de VN-principes inzake oudere personen en tenslotte van de initiatieven die de Vlaamse Gemeenschap in 1999 zal ondersteunen.

Verder zal er ook werk gemaakt worden van een vernieuwende visie op "wonen van" en "zorgen voor" ouderen.

Het is vanzelfsprekend dat complementair aan het garanderen van de mogelijkheid tot aanpassing van de woning en van een voldoende en gevarieerd thuiszorgaanbod, er beleidsmatig tevens wordt voorzien in aangepaste individuele en collectieve woonvormen.

De mogelijkheid om thuis te blijven wonen en verzorgd te worden is niet alleen afhankelijk van het kunnen beschikken over een aangepaste woning en voldoende thuiszorg. Ook factoren zoals aanwezigheid van een partner, mantelzorg, sociale netwerken en achtergronden, en, niet te onderschatten, de mate van zorgbehoefte, beïnvloeden deze keuze in een belangrijke mate en bevestigen de complexiteit ervan. Reeds in 1985, ruim veertien jaar geleden, voorzag de Vlaamse overheid in regelgeving en investeringssubsidies voor woonvormen aangepast aan de woon- en zorgbehoeften van oudere personen. Deze woonvoorzieningen zijn voldoende bekend : de woningen voor bejaarden, de serviceflats en de rusthuizen.

Dit aanbod omschrijft meteen een zorg- en woonspectrum dat een globaal scala van mogelijkheden én beperking en omvat : aan het ene uiterste de volstrekte autonomie en zelfredzaamheid en het andere uiterste een 24-uurs, begeleiding, verzorging en verpleging.

Vlaanderen heeft in vergelijking tot de andere Gemeenschappen beleidsmatig goed geanticipeerd op de woon- en zorgbehoeften van ouderen door in het decreet van 1985 heel wat, onder andere architectonische normen te vatten, die tot doel hadden de woonkwaliteit van deze voorzieningen te waarborgen ten aanzien van hun residents. Jaarlijks wordt er door de Vlaamse Gemeenschap ook ongeveer 1,5 miljard geïnvesteerd in de bouw, verbouwing of vernieuwbouw van de rusthuizen.

Kwaliteit wordt echter omschreven als de mate waarin men aan de vanzelfsprekende of vastgestelde behoeften van de gebruiker voldoet. Zoals bekend willen deze behoeften nog wel eens wijzigen in de tijd. De vraag naar vernieuwing en voortgaande differentiatie binnen de individuele en collectieve woonvoorzieningen voor ouderen klinkt steeds luider. Steeds meer gaan er stemmen op om in Vlaanderen het denken over het bouwen voor ouderen te ontdoen van louter materiële en functionele aspecten en het in te bedden in een brede visie op ruimtelijke individualiteit, geborgenheid, autonomie en intimiteit.

Begrippen als "genormaliseerd wonen" en "kleinschaligheid" (ook in grootschalige initiatieven) zijn niet nieuw, doch meer dan ooit, brandend actueel.

De nood groeit om de huidige regelgeving en visie op het bouwen voor en het wonen van ouderen te actualiseren, te herdenken, te hertekenen op basis van nieuwe inspirerende ideeën. Ook naar aanleiding van het recente debat in het Vlaams Parlement aangaande de thuiszorg werd deze vraag zeer indringend gesteld.

Men is overduidelijk op zoek naar woonvormen die zich situeren tussen de klassieke serviceflat, waar voornamelijk zelfredzame ouderen wonen, en het klassieke rusthuis, waar steeds meer zorgbehoevende ouderen verblijven. Maar, alles wijst ook in de richting dat de functie van een serviceflat en een rusthuis aan een grondige evaluatie toe is.

Ik wens hiertoe het nodige gesprek met de sector aan te vatten. Ook een discussie in het Vlaams Parlement naar aanleiding van de bespreking van mijn Oriëntatienota Vlaams Zorgbeleid voor Ouderen kan hier richtinggevend zijn.

3.7 Zorg voor personen met een handicap

In het najaar van 1995 formuleerde ik mijn opties inzake een nieuw beleid voor de verdere ontwikkeling van de Vlaamse gehandicaptenzorg. Kenmerkend daarbij waren de krijtlijnen voor een fundamentele heroriëntatie van de zorg en de bewuste keuze om via overleg met, en participatie van de verschillende actoren een zo ruim mogelijk draagvlak te creëren voor het proces van verandering en vernieuwing dat noodzakelijk is.

Dit proces resulteerde in een beleidsplan waarin de globale en prioritaire doelstellingen voor het beleid geformuleerd worden. Nieuwe beleidsoriëntaties voor zowat alle domeinen van de gehandicaptenzorg vertrekken van het "Zorg-op-maat" principe. Dit houdt in dat het georganiseerde zorgaanbod optimaal moet aansluiten bij de mogelijkheden, de noden en de wensen van elke individuele gehandicapte persoon. Het centrale uitgangspunt bij de organisatie van de zorg diende zich te verplaatsen van de aanbodzijde (zorgverlenende diensten en voorzieningen) naar de cliënten en hun omgeving.

Uit hetgeen intussen werd gerealiseerd blijkt dat deze dimensie van cliëntgerichtheid stap voor stap voor steeds méér personen met een handicap en hun familie werd omgezet in tastbare maatregelen die de kwaliteit van het leven verbeteren en de kansen op sociale integratie verhogen.

De vernieuwing van het gehandicaptenbeleid is dus onomkeerbaar ingezet. Het is een ambitieus programma dat vraagt om een volgehouden en planmatige aanpak. Heel wat voorbereidend werk wordt op dit ogenblik verricht om nog voor het einde van deze legislatuur nieuwe ontwerpen van besluit aan de Vlaamse regering voor te leggen. Ik geef een overzicht en vernoem tevens het extra budget dat hiervoor is voorzien.

Een aantal maatregelen hebben te maken met een verdere uitbreiding, flexibilisering en differentiatie van het zorgaanbod. Voor de sector Zorg is in de begroting 1999 290 mio. voorzien om uitvoering te geven aan het Vlaams Actieplan dat een antwoord is op de maatschappelijke noden die zich stellen.

Om gezinnen beter te ondersteunen en om personen met een handicap meer kansen tot ontplooiing en ontmoeting te bieden, zal aan de Vlaamse regering een ontwerpbesluit worden voorgelegd om een voldoende gespreid aanbod van vrijetijdsvoorzieningen voor personen met een handicap te realiseren.

Er komt extra ondersteuning voor voorzieningen die bijzondere inspanningen leveren inzake de opvang van personen met een zware zorgbehoefte of personen met bijkomende gedragsproblemen.

De tehuizen voor werkenden worden geconfronteerd met een groot aantal bewoners die om diverse redenen chronisch werkloos blijven. De diverse personeelsomkadering in deze tehuizen is er echter niet op voorzien om een verantwoorde dagactiviteit te verzekeren.

Daarom wordt een initiatief genomen om de functies wonen en werken in deze tehuizen van elkaar los te koppelen.

Met de introductie van het beschermd wonen werd het zorgaanbod verder gedifferentieerd om een meer aangepaste zorg-op-maat te bieden. Deze nieuwe woonformule slaat aan bij bewoners die doorstromen vanuit een residentiële setting.

Er zal een uitbreiding van de capaciteit worden gerealiseerd, alsook een bijsturing van de regelgeving zodat meer tehuizen dit woonconcept kunnen aanbieden;

Personen met een zware en meervoudige handicap die vandaag nog niet de aangepaste zorg ontvangen die voor hen noodzakelijk is, moeten voorrang krijgen bij het opnamebeleid in voorzieningen.

In regio's met een wachtlijst zal een aansluitende uitbreiding van de bestaande voorzieningen worden gerealiseerd.

Het proces van zorgindicering en de zorgtoewijzing moet verder geoptimaliseerd worden. Dit zal gebeuren door het uniformeren van de registratiegegevens die door de provinciale wachtlijstdiensten worden verzameld. Het Vlaams Fonds zal met elke dienst een convenant afsluiten waarin zowel het Fonds als het betrokken provinciebestuur ieder een deel van de financiering op zich nemen. Het beter functioneren van de centrale wachtlijstdiensten in het regionaal welzijnsoverleg zal leiden tot een rationeler benutten van de capaciteit van de voorzieningen.

Uit de tussentijdse evaluatie van het experiment Persoonsgebonden Assistentiebudget blijkt dat de deelnemers het zelf opnemen van de verantwoordelijkheid van de organisatie van de zorg, als zeer waardevol ervaren. Het experiment zal daarom worden uitgebreid zodat meer deelnemers met een fysieke en motorische handicap er kunnen aan deelnemen. Bovendien wordt het experiment uitgebreid naar nieuwe doelgroepen (personen met een sensorische en personen met een mentale handicap).

Een aantal nog bestaande knelpunten inzake de rechtspositie van de gebruikers (werkgever en van de assistent) en inzake fiscaliteit, zullen verder met de bevoegde administraties worden onderzocht.

In het kader van het Intersectoraal Akkoord voor de Social Profit Sector wordt een belangrijke versterking van het personeelskader gerealiseerd. Het wegnemen van werkdrukproblemen zal de kwaliteit van de dienstverlening van voorzieningen aan gebruikers verhogen. Ook worden een aantal loonanomalieën uit het verleden weggevoerd. Een budget van 497 mio. wordt ingezet om uitvoering te geven aan de CAO's voor de gehandicaptensector, sector Zorg. Voor de sector van de beschutte werkplaatsen wordt 127 mio. ingezet voor het versterken van de omkadering, het wegwerken van actuele problemen en het oplossen van anomalieën uit het verleden.

Een reeks van initiatieven hebben tot doel het beleid inzake de professionele integratie van personen met een handicap verder te vernieuwen. De strategie bestaat er in om de werkzoekende persoon via de arbeidstrajectbegeleiding intensief te begeleiden. Het behalen van een tewerkstellingsresultaat in de open arbeidsmarkt is daarbij een prioritair objectief en kan worden gerealiseerd door het verder ontwikkelen van een bedrijfsgericht instrumentarium van diensten en methodieken. Voor het luik tewerkstelling personen met een handicap is het Vlaams Actieplan voor de Social Profit 100 mio. ingeschreven in de begroting 1999.

Het opstellen van een diagnose inzake arbeidscompetenties en leermogelijkheden van personen met een handicap vraagt een heel eigen psycho-diagnostische expertise in een dynamische en arbeidsmarktgerichte omgeving. Er worden middelen ter beschikking gesteld om deze expertise verder te ontwikkelen.

In het kader van de uitvoering van het Vlaams luik in het Belgisch Actieplan tot uitvoering van de Europese richtsnoeren inzake werkgelegenheid, worden de opleidingsmogelijkheden in de gespecialiseerde centra voor beroepsopleiding verruimd.

De methodiek van de arbeidstrajectbegeleiding werd positief geëvalueerd. De resultaten op vlak van de tewerkstelling gaan de hoogte in, en de middelen die werden ingezet inzake opleiding en begeleiding worden efficiënter benut. De ATB-diensten kunnen hun werking voortzetten waar noodzakelijk en mogelijk zal voorgesteld worden om de regelgeving te optimaliseren.

De ATB-diensten en de partners die in het samenwerkingsverband ATB samenwerken, werken permanent aan de sensibilisering van werkgevers. Met de bijkomende middelen voor het aanwerven van "jobfinders" zullen werkgevers uit de privé-sector, maar ook de openbare besturen op een structurele manier worden benaderd. De partners van de ATB-diensten zullen zich ten aanzien van de provinciebesturen, de gemeentebesturen en de OCMW's presenteren als dienstverlenende organisaties die instaan voor een concrete selectie van kandidaten en de begeleiding bij de aanwerving en inwerking. Door deze bijkomende inspanningen wordt, conform de resolutie van 19 maart 1997, aangenomen door het Vlaams Parlement, gewerkt aan een volwaardige inschakeling van personen met een handicap. Op een positieve wijze worden de lokale besturen ondersteund om het streef-quotum van 2,5% tewerkstelling van gehandicapten, te realiseren.

De bestaande tussenkomsten aan de werkgevers die een gehandicapte persoon tewerkstellen (CAO26) is een doelmatige maatregel. Anderzijds dient een zware administratieve procedure te worden doorlopen die sommige werkgevers afschrikt. Daarom zal een eigen Vlaamse inschalingspremie worden ontwikkeld.

Heel wat personen met een handicap vinden geen aansluiting in de bestaande dagcentra, in de beschutte werkplaatsen of op de open arbeidsmarkt via ATB en CBO. Toch wensen zij op maat van hun mogelijkheden, een bijdrage te leveren aan de samenleving.

Voor deze groep zullen experimenten "Arbeidszorg" worden erkend met de bedoeling expertise te verwerven en een betere invulling te kunnen geven aan de notie "Arbeidszorg".

De sector van de beschutte werkplaatsen blijft voor de uitdaging geplaatst worden om nieuwe activiteiten te ontwikkelen die beter aansluiten bij de verdere ontwikkeling naar een diensteneconomie. Het bewaren van de tewerkstelling van de zwakste werknemers is daarvan afhankelijk. Met het oog op de uitvoering van de CAO43 die vanaf 1 januari 1999 het volledig gewaarborgd minimumloon toekent aan de werknemers van de beschutte werkplaatsen, worden de onderhandelingen voortgezet met de federale staat en de sociale partners, met het oog op het afsluiten van een samenwerkingsprotocol aangaande de financiering van laagste lonen tot 100% van het minimumloon.

Nieuwe markten verkennen betekent echter ook intern organiseren, productieprocessen ontwikkelen en werknemers voorbereiden op nieuwe taken. De aanpassing van arbeidsposten aan de mogelijkheden en beperkingen van werknemers met een handicap vraagt een bijzondere expertise die verder moet worden ontwikkeld. In elke provincie zal een ergonoom worden aangeworven die zijn werkterrein zal uitbouwen zowel in de sector beschutte arbeid, als bij werkgevers in het normaal economisch circuit.

3.8 OCMW

Op 8 juli 1998 werd het ontwerp-decreet tot wijziging van de OCMW-wet wat betreft het administratief toezicht en de ziekenhuizen aangenomen door het Vlaams Parlement.

Op 14 juli 1998 volgde de bekrachtiging en afkondiging door de Vlaamse regering.

In dit decreet wordt de toezichtsregeling voor de Vlaamse OCMW's maximaal afgestemd op de toezichtsregeling die geldt voor de gemeenten.

Deze hervorming was vrij logisch aangezien uiteenlopende procedures en vormvoorschriften -waar deze niet noodzakelijk zijn - zowel voor de burger, de betrokken besturen als de toezichthoudende overheden de zaken nodeloos compliceren.

Daarnaast verruimt dit decreet de mogelijkheden tot samenwerking of verzelfstandiging van OCMW-ziekenhuizen. Zo wordt het samengaan van openbare en private ziekenhuizen vereenvoudigd door enerzijds niet langer te eisen dat in verenigingen, opgericht volgens hoofdstuk XII, de publiekrechtelijke deelgenoten (de OCMW's) de meerderheid van de stemmen in de bestuursorganen hebben, en anderzijds de V.Z.W.-formule, mits naleving van een aantal dwingende voorwaarden, open te stellen voor het OCMW.

Tenslotte wordt ook het afzonderlijk beheer van het ziekenhuis versterkt door de volheid van bevoegdheid inzake het beheer van het ziekenhuis toe te kennen aan het beheerscomité. Slechts enkele limitatief opgesomde beslissingen worden voorbehouden aan de raad voor maatschappelijk welzijn. Ingevolge deze wijziging is het noodzakelijk het koninklijk besluit van 2 augustus 1985 in verband met het afzonderlijk beheer van de ziekenhuizen afhankelijk van publiekrechtelijke rechtspersonen te wijzigen. Een besluit van de Vlaamse regering wordt voorbereid om onder meer aan te sluiten bij de nieuwe regelen inzake de bevoegdheid van het beheerscomité, de termijnen en het gewoon administratief toezicht. Tevens wordt onderzocht in hoeverre de instrumenten voor het financieel beheer, de begrippen en de terminologie van dit koninklijk besluit kunnen aangepast worden aan het decreet van 17 december 1997 en de uitvoeringsbesluiten.

Een besluit van de Vlaamse regering om, in uitvoering van het laatste lid van artikel 110 van de OCMW-wet, gewijzigd door het decreet van 14 juli 1998, de aard van de informatiedrager en de vorm waarin de gegevens die aan de Vlaamse regering moeten worden doorgestuurd te bepalen, wordt voorbereid.

Wat de budgetten en de rekeningen betreft kan aangesloten worden bij het besluit van de Vlaamse regering van 7 juli 1998 inzake het toezenden door de gemeenten van de begroting en de rekening in informatische vorm.

Verder zal ik het Vlaams Parlement vragen om voor 1 januari 1999 een parlementair initiatief te nemen voor een decreet dat er toe strekt de OCMW's meer mogelijkheden te geven om structurele samenwerkingsverbanden op te zetten met private partners, ook buiten de ziekenhuissfeer, te steunen (rusthuizen, SVK's, sociale werkplaatsen, SIT's, logo's,...).

Het streven naar (en de realisatie van) een grotere eenvormigheid in de toezichtprocedures ten aanzien van gemeenten en OCMW's ging tevens gepaard met een rationalisatie van/herschikking in de administratieve toezichtstructuur. Met het oog op enerzijds het optimaal aanwenden van de beschikbare personeelscapaciteit en anderzijds een maximale inhoudelijke harmonisatie van het toezicht op de lokale besturen werden tussen de Administratie Binnenlandse Aangelegenheden en de Administratie Gezin en Maatschappelijk Welzijn volgende werkafspraken gemaakt i.v.m. de uitoefening van het administratief toezicht op de OCMW's :

1. De Administratie Binnenlandse Aangelegenheden (ABA) staat in voor het administratief toezicht op het bestuurlijk functioneren van het OCMW.
2. De Administratie Gezin en Maatschappelijk Welzijn (GMW) (blijft instaan voor het toezicht op de sociale dienstverlening van het OCMW.
3. GMW staat in voor de voorbereiding en coördinatie van de wijzigingen aan de organieke regelgeving betreffende de OCMW's en voor de implementatie van de nieuwe OCMW-boekhouding.
4. Tussen ABA en GMW wordt een systematisch overleg georganiseerd inzake OCMW-aangelegenheden en ABA vraagt formeel het advies van GMW in het kader van haar goedkeuringstoezicht op de personeelsformaties van welzijnsvoorzieningen.
5. ABA vervult een loketfunctie (1 aanspreekpunt) inzake de uitoefening van het toezicht op de lokale besturen.

Teneinde de OCMW's attent te maken op de nieuwe toezichtsregels die per 1 januari 1999 in werking treden, wordt een omzendbrief voorbereid waarin de wijzigingen op een rijtje worden gezet. De Administraties GMW en ABA hebben zich ook geëngageerd om samen in elke provincie een informatienamiddag te organiseren rond de nieuwe toezichtsprocedures voor de OCMW's. Deze informatiedagen zullen doorgaan in de maand december 1998.

Eind 1997 is de reglementaire basis gelegd voor de nieuwe OCMW-boekhouding (NOB). Het gaat om de volgende wetgeving:

1. (1) het decreet van 17 december 1997 houdende wijziging van de organieke wet van 8 juli 1976 betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn;
2. (2) het besluit van de Vlaamse regering van 17 december 1997 betreffende de boekhouding en de administratieve organisatie van de openbare centra voor maatschappelijk welzijn;
3. (3) het ministerieel besluit van 23 december 1997 betreffende de boekhouding en de administratieve organisatie van de openbare centra voor maatschappelijk welzijn inclusief bijlage.

Via de nieuwe OCMW-boekhouding worden een reeks innovaties ingevoerd die veel verder gaan dan boekhouden in de betekenis van het volgens vaste regels en procedures registreren en verwerken van financiële gegevens omtrent een huishouding, teneinde te komen tot rekening en verantwoording over het beheer van een vermogen en/of inkomen.

De redenen daartoe liggen in het feit dat aansluiting is gezocht bij het nieuwe overheidsmanagement, waarbij de klemtoon is gelegd op het responsabiliseren van ambtenaren en bestuur. Management is inderdaad verantwoordelijkheid nemen voor en verantwoording afleggen over de prestaties van een systeem.

Wordt er enerzijds diepgaand ingegrepen in het beheer van het OCMW, dan is er anderzijds wel naar gestreefd om slechts een minimumkader op te leggen zodat elk centrum een flexibele werking en een aangepaste planning en controle kan uitbouwen.

De NOB dient vanaf 1 januari 2001 toegepast door alle Vlaamse OCMW's, met dien verstande dat elk OCMW vanaf het jaar 1999 een meerjarenplan dient te hebben en dat piloot-OCMW's voor een vervroegde inwerkingtreding kunnen opteren.

In juni 1998 is een omzendbrief omtrent de nieuwe verplichtingen inzake het meerjarenplan toegelicht op een reeks infodagen die zijn georganiseerd in samenwerking met de WSG. Op die dagen zijn meer dan 900 raadsleden en topambtenaren van gemeenten en OCMW's bereikt.

Momenteel zijn de volgende 49 besturen aangewezen als piloot-OCMW.

Piloten vanaf 1 januari 1998:

Brasschaat	Kruishoutem	Opwijk	Waregem
Buggenhout	Lanaken	Oudenaarde	Zaventem
Hasselt	Maaseik	Rumst	
Hooglede	Mortsel	Torhout	

Piloten vanaf 1 januari 1999:

Berlare	Eeklo	Houthalen-Helchteren	Oostende
Bocholt	Essen	Kaprijke	Sint-Genesius-Rode
Bornem	Evergem	Kasterlee	Sint-Pieters-Leeuw
Brakel	Genk	Kortesse	Tessenderlo
Brecht	Halle		Tremelo
Brugge	Hamme	Leuven	Wachtebeke
DePinte	Heers	Lier	Willebroek
Dendermonde	Heusden-Zolder	Lommei	Zemst
Diepenbeek	Hoogstraten	Ninove	Zutendaal

Ter ondersteuning van het proces van invoering van de NOB heb ik een ~~extrakrediet~~ van 10 mio. voorzien. Ook werd zopas de Vlaamse commissie voor de OCMW-boekhouding samengesteld.

Ter uitvoering van het decreet van 17 december 1997 zal ik nog twee uitvoeringsbesluiten voorleggen aan de Vlaamse regering m.n.:

- om invulling te geven aan de voorwaarden waaronder een deeltijds plaatselijk ontvanger kan worden aangesteld.
- om de mogelijkheid uit te werken waaronder de zekerheidsstelling van de ontvanger kan vervangen worden door een bankwaarborg of een verzekering.

Het samenwerkingsakkoord van 9 december 1997 tussen de federale staat, de Vlaamse Gemeenschap, het Waals Gewest en de Duitstalige Gemeenschap betreffende de wijze van omslag van de kosten van de gewestelijke ontvangers en de wijze van inhouding van de bijdrage van die kosten door de besturen dient zo vlug mogelijk uitvoerbaar worden. Daartoe zal een ontwerp van decreet aan het Vlaams Parlement worden overgemaakt.

Op mijn initiatief heeft de Vlaamse regering op 22 september 1998 een standpunt ingenomen inzake de door de Vlaams volksvertegenwoordigers John Taylor en Freddy De Vilder voorgestelde wijziging van de organieke wet op de OCMW's om het statuut van de voorzitter van het OCMW te verbeteren. Het betreft het statuut van de mandataris die een vervangingsinkomen geniet. Het voorstel kan zo aangepast worden dat een vangnet kan geboden worden aan alle mandatarissen.

De door deze Vlaams volksvertegenwoordigers voorgestelde verbetering van de situatie van de voorzitter die een vervangingsinkomen geniet is immers te wijten aan het euvel dat de lokale mandataris tot nog toe verstoken is van een statuut dat ingebed is in de sociale zekerheid. Daardoor heeft de voorzitter onder meer geen zekerheid dat hij bij het beëindigen van zijn mandaat opnieuw recht heeft op een vervangingsinkomen. Zo ook krijgt nu een niet beroepsactieve echtgeno(o)t(e) door het opnemen van een politiek mandaat als dat van OCMW-voorzitter in vele gevallen het statuut van niet-beschermde voor de ziekteverzekering.

Door de door de Senaat op 16 juli aangenomen wetsvoorstellen Busquin zal hierin verandering komen : de burgemeester en de schepenen zullen een volwaardige vergoeding krijgen die onderworpen is aan het stelsel van de sociale zekerheid van werknemers indien zij niet krachtens een ander sociaal- of beroepsstatuut beschermd zijn.

Hierdoor zullen OCMW-voorzitters in de toekomst eenzelfde bescherming kunnen bekomen en zich niet meer zouden bestraft worden ingeval zij een vervangingsinkomen genieten maar behandeld worden zoals ieder andere burger die een beroepsactiviteit uitoefent.

Dit sluit dan ook aan bij de resultaten van de besprekingen in de "Overleggroep Langendries" (staten-generaal van de democratie) opdat de instellingen zo ruim mogelijk toegankelijk worden voor de burgers.

Ingaande op de grote noden die zich stellen als gevolg van de recente watersnood zal aan de OCMW's 1 mia. ter beschikking worden gesteld om voorschotten te verlenen op de vergoedingen vanwege het rampenfonds.

Tenslotte hoop ik binnenkort, samen met mijn collega bevoegd voor Binnenlandse Aangelegenheden, het sectoraal akkoord 1997-1998 voor de lokale en regionale besturen af te ronden. Bij voorrang moeten de zogenaamde anomalieën weggewerkt worden.

In opvolging van de Staten-generaal te Mechelen, waar een voorontwerp van pact met de gemeenten en de OCMW's besproken wordt, zal ruime aandacht gaan naar de rol van het OCMW.

De Vlaamse regering erkent hierbij het OCMW als lokale draaischijf van de sociale dienstverlening en het initiatiefrecht van gemeenten en OCMW's.

Vanuit mijn mede-bevoegdheid inzake het Sociaal Impulsfonds hecht ik groot belang aan de bespreking van het evaluatierapport 1997 in de Vlaamse regering en het Vlaams Parlement.

In dit evaluatierapport komen de signalen van de gemeenten en de OCMW's in ruime mate aan bod.

3.9 Etnisch-culturele minderheden

Het strategisch plan voor het Vlaams beleid t.a.v. etnisch-culturele minderheden, waarvan de krachtlijnen in juli 1996 door de Vlaamse regering zijn goedgekeurd, blijft het kader dat aangeeft welke doelgroepen men via het minderhedenbeleid wenst te bereiken, wat men voor ogen heeft met dit beleid en op welke wijze men dit wenst te realiseren. Het komende jaar zullen verder initiatieven genomen worden om uitvoering aan dit plan te geven.

Een eerste zeer belangrijk initiatief is de implementatie van het decreet inzake het Vlaamse beleid t.a.v. etnisch-culturele minderheden. Het werd op 28 april 1998 door de Vlaamse regering bekrachtigd. Op 14 juli 1998 werd ook het Besluit van de Vlaamse regering betreffende de erkenning en subsidiëring van de centra en diensten voor het Vlaamse minderhedenbeleid goedgekeurd.

Door het decreet wordt een meer inhoudelijke en organisatorische samenhang gebracht in het netwerk van minderhedeninitiatieven en dit vanuit drie invalshoeken:

- de nood aan een duidelijke taakstelling van de integratiecentra in samenhang met de beleidsdoelstellingen van de overheid;
- de nood aan een grotere inhoudelijke en organisatorische samenhang zowel tussen de onderscheiden niveau's als ten aanzien van de verschillende doelgroepen;
- de nood aan het bepalen van het overheidsinitiatief, voornamelijk op lokaal vlak.

Inhoudelijk zijn de kerntaken van de integratiecentra gericht op het opsporen van blinde vlekken en noden, het ontwikkelen van methodieken om de doelgroepen nauwer bij de samenleving te betrekken en het bevorderen van de toegankelijkheid van voorzieningen en sectoren. Deze opdrachten zijn complementair, stimulerend en implementerend ten aanzien van het overheidsoptreden. De samenwerking met de allochtone gemeenschappen en de eigen organisaties is daarbij essentieel. Overleg met de overheid op het betrokken beleidsniveau is even belangrijk.

Op Vlaams niveau wordt voorzien in drie ondersteuningscentra : een ondersteuningscentrum voor allochtonen, een ondersteuningscentrum voor de woonwagenbevolking en een ondersteuningscentrum voor vluchtelingen. De drie ondersteuningscentra worden in een Vlaams Overlegcentrum samengebracht.

Op provinciaal niveau, in het tweetalig gebied Brussel-Hoofdstad en in de steden Antwerpen en Gent zijn integratiecentra werkzaam. Het aantal integratiecentra dat kan erkend worden zal zodoende moeten worden teruggebracht tot acht. Om de actie naar de doelgroepen vluchtelingen en woonwagenbewoners de specifieke invulling te kunnen geven die nodig is, worden cellen voor vluchtelingenwerk en woonwagenwerk, met een eigen stuurgroep, bij de integratiecentra ondergebracht.

Ter ondersteuning van het lokale minderhedenbeleid voorziet het decreet voor lokale besturen de mogelijkheid om een erkenning als integratiedienst te bekomen. De opdrachten van een integratiedienst zijn vooral te situeren op de uitwerking en coördinatie van het lokale minderhedenbeleid en het betrekken van de doelgroepen bij het beleid.

Om de implementatie van het decreet in goede banen te leiden zullen er een aantal acties opgezet worden.

- Op Vlaams niveau dient er een afstemming te komen tussen de drie ondersteuningscentra. Het aantal integratiecentra moet worden teruggebracht tot acht. Inhoudelijk dient de werking van ondersteuningscentra en integratiecentra afgestemd te worden op het nieuwe decreet. Nieuwe erkenningsaanvragen moeten ten laatste op 30 juni 1999 worden ingediend. Ik heb de administratie gevraagd de herstructurering van dichtbij op te volgen en te begeleiden. Bovendien zal ik verder voorzien in een pedagogische ondersteuning om het organisatorisch proces in goede banen te leiden. Hiertoe heb ik een subsidie toegekend aan de organisatie 'Advies en training in Organisatieontwikkeling en Management' (ATOOM).
- Het decreet, in aansluiting van het kwaliteitsdecreet, vereist een grotere resultaatgerichtheid van de centra. Om hiernaar toe te werken heb ik de administratie gevraagd begin 1999 vormingssessies rond strategische planning organiseren. Via een afzonderlijk sectoraal overleg inzake het kwaliteitsdecreet zal het kwaliteitsdenken geconcretiseerd worden.
- Een aantal structuren die het decreet voorziet, dienen nog opgericht te worden. Zo dienen bij elk integratiecentrum cellen voor vluchtelingenwerk en woonwagenwerk geïnstalleerd te worden. In de provincie West-Vlaanderen en in Gent moeten de integratiecentra nog concreet vorm te krijgen. Een aantal lokale besturen zullen erkenningsaanvragen indienen voor een gemeentelijke integratiedienst. Teneinde een minimaal kader te kunnen uitbouwen en de meest dringende noden te kunnen lenigen, heb ik voor 15 miljoen bijkomende middelen voorzien.
- Regionaal zal ik, onder impuls van de integratiecentra, informatie laten verspreiden over het decreet. Hierbij zal mijn aandacht in het bijzonder uitgaan naar de informatie en sensibilisering van de openbare besturen, het net van voorzieningen en de doelgroepen van het decreet.

Een tweede initiatief heeft specifiek betrekking op het beleid voor woonwagenbewoners. De Vlaamse woonwagencommissie stelde het afgelopen jaar criteria op voor woonwagenterreinen. Op 10 juni 1998 verstuurde ik een omzendbrief m.b.t. pleisterplaatsen voor woonwagenbewoners naar de Vlaamse provincies en gemeenten. Momenteel is er een tekort aan legale standplaatsen voor woonwagenbewoners. Ik zal de aanvragen van lokale besturen voor de aanleg en inrichting van terreinen bijzonder ondersteunen en heb daarvoor 25 mio. bijkomende middelen voorzien.

Een belangrijk spoor van het Vlaamse minderhedenbeleid is het onthaalbeleid voor nieuwkomers. Vanuit de vaststelling dat bepaalde vormen van immigratie een blijvend gegeven zijn, is het noodzakelijk te voorzien in aangepaste programma's teneinde nieuwkomers wegwijs te maken en hun deelname aan de samenleving te stimuleren. Dit beleidsspoor is een nieuw gegeven in Vlaanderen.

Het afgelopen jaar heeft een interdepartementale werkgroep een voorstel van onthaalmodel voor meerderjarige nieuwkomers ontwikkeld. Dit concept werd op 14 juli op mijn initiatief door de Vlaamse regering goedgekeurd.

In uitvoering van deze beslissing heb ik opdracht gegeven aan de Interdepartementale Commissie Etnisch Culturele minderheden om het komende jaar een aantal actie-

punten verder uit te werken, waarvoor ik 15 miljoen bijkomende middelen heb voorzien.

Om versnippering in het onthaalaanbod tegen te gaan, wil ik streven naar een evenwicht tussen voorwaardenscheppende initiatieven en resultaatsgerichte initiatieven. Aangezien het weinig realistisch lijkt om op korte termijn een behoeftendekkend aanbod voor nieuwkomers te ontwikkelen, heb ik er voor geopteerd om in een eerste fase prioritair de middelen in te zetten voor volgende initiatieven:

- Via proefprojecten in een selectie van gemeenten zal een cliëntvolgsysteem worden ontwikkeld, dat aangepast is aan de Vlaamse situatie en in een latere fase aan alle betrokken gemeenten kan worden aangeboden. Onthaalbureau's moeten immers kunnen beroep doen op een registratie- en opvolgsysteem om het onthaaltraject van elke nieuwkomer te kunnen uittekenen en opvolgen.
- Een tweede belangrijk aandachtspunt voor het komende jaar is het uitwerken van didactisch materiaal en het bieden van wetenschappelijke ondersteuning voornamelijk voor de cursussen Maatschappelijke Oriëntatie.
- Teneinde het lokale initiatief inzake het onthaal van nieuwkomers te stimuleren zal op enkele plaatsen het overleg tussen gemeenten worden aangemoedigd. Het is immers niet denkbaar dat in elke gemeente een onthaalaanbod zal tot stand komen. Daarom moet de intergemeentelijke samenwerking worden aangemoedigd. Een gezamenlijk initiatief van gemeenten, die samen een onthaalprogramma uitwerken dat beantwoordt aan het goedgekeurde concept, zal hiervoor een financiële tussenkomst kunnen krijgen.
- Tenslotte zal ik ook, onder bepaalde voorwaarden, verdere ondersteuning bieden aan bestaande onthaalprojecten teneinde hun aanbod verder uit te breiden.

Tenslotte wil ik het komend jaar aandacht besteden aan een zeer kwetsbare groep, zijnde de niet begeleide minderjarige vreemdelingen die zonder verblijfspapieren in Vlaanderen verblijven. Teneinde de opvang en begeleiding van deze minderjarigen te waarborgen, zal ik opdracht geven aan mijn administratie om de situatie van niet begeleide minderjarige vreemdelingen van nabij op te volgen en heb ik beslist een specifiek opvangcentrum op te richten.

3.10 Opbouwwerk

De sector van het maatschappelijk opbouwwerk voert projecten uit in het kader van een meerjarenplanning. Op dit ogenblik worden de plannen 1997-2001 uitgevoerd. Om tegemoet te komen aan de meest dringende behoeften in deze sector, werden in 1998 op structurele wijze bijkomende middelen gegeven aan drie RISO's die manifest onderbemand waren. In 1999 worden geen bijkomende initiatieven gepland. In de toekomst moet bekeken worden of deze sector, naast de noodzakelijke projectwerking, geen kwaliteitsbewakende en ondersteunende rol moet kunnen spelen in de versteviging en de integratie van basisvoorzieningen voor kansarme en achtergestelde buurten.

3.11 Vrijwilligerswerk

Het vrijwilligerswerk vervult een onvervangbare, complementaire rol naast de ge-professionaliseerde sector. Niet elke hulp- of zorgvraag beoogt een exclusieve professionele zorgverlening. Bovendien zijn er eigen waarden die in het vrijwilligerswerk worden gerealiseerd, zoals solidariteit en sociale bewogenheid. Deze geven aan het vrijwilligerswerk een humane meerwaarde.

Het decreet wil het vrijwilligerswerk ondersteunen via de versterking van de vrijwilligersorganisaties. Verder beoogt het aan de vrijwilligers een statuut te verlenen. De *erkenningen* op basis van het decreet kennen een stijgend verloop. In 1994 waren er 97 erkenningen, in 1998 reeds 121.

Voor de *subsidiëring* wordt een tweejaarlijkse lijst van subsidiabele vrijwilligersactiviteiten gehanteerd. Voor de komende twee jaar wordt eind 1998 opnieuw een lijst voorgelegd aan de Vlaamse regering. Het betreft thema's rond vrijwilligerswerk ten behoeve van mensen die in instellingen verblijven, in de palliatieve verzorging, communicatieïnitiatieven met betrekking tot het verhogen van de weerbaarheid van jongeren, hulp bij zieken en gehandicapten thuis, ter ondersteuning van de mantelzorg, initiatieven waarbij kansarmen betrokken worden met het doel hun zelfredzaamheid te verhogen, kortom allerlei activiteiten die gericht zijn op een betere integratie van mensen in een achterstellingssituatie .

Omdat steeds meer autonome vrijwilligersorganisaties een beroep deden op het decreet, werd het budget in de voorbije jaren opgetrokken van 15 naar 23,1 miljoen frank. Het aantal voor subsidiëring in aanmerking komende organisaties groeide aan van 70 naar 88 in 1998. Rekening houdend met een tiental nieuwe erkenningsaanvragen op 1 september 1998 kan een aangroei van het aantal gesubsidieerde organisaties met 5 % verwacht worden.